

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

HET TOEZICHT DER RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG OP DE STATEN VAN VOOGDIJEN

Toen de wetgever in 1851 het stelsel der hypotheek hervormde, heeft hij het, met recht en reden, nodig geacht in de nieuwe wetgeving ook zekere bepalingen in te lassen, ter bescherming van de financiële belangen van de minderjarigen en van de andere onbekwamen.

Voortaan zou de wettelijke hypotheek, om rechtsgeldig te zijn, omschreven worden zoals alle andere hypotheek. Ten einde aan de minderjarige of onbekwame het hypotheekrecht te verzekeren op de onroerende goederen van zijn voogd, dienden er dus maatregelen getroffen te worden om te beletten dat deze wetsbeschikking, door nalatigheid of met kwaad opzet, zou verwaarloosd of omzeild worden (1).

Klaarblijkelijk was het de bedoeling niet van de wetgever het vraagstuk der voogdijen als dusdanig aan te vatten : hij wilde enkel voorkomen dat het nieuw hypothecair stelsel aan de minderjarigen enig nadeel zou berokkenen.

Alle beschikkingen van de wet van 16 December 1851, die in verband staan met de voogdijen, moeten dus in dat licht worden verklaard.

In artikel 63 van gezegde wet schrijft de wetgever voor dat op het vrederecht een staat van elke in het kanton geopende voogdij zal gehouden worden. Op deze staat zal de Rechtbank van eerste aanleg toezicht uitoefenen.

Het nagestreefde doel is aan de minderjarige een hypothecaire zekerheid te verschaffen op de goederen van zijn voogd, zoals in het algemeen door de wet beoogd wordt.

De wettekst somt de inlichtingen op die in de voogdijstaat moeten vermeld worden. Deze zijn :

1. de datum van de opening der voogdij;
2. de identiteit en de woonplaats van de drie betrokken partijen, d.i. : de minderjarige (of onbekwame), de voogd, de toeziende voogd;
3. de datum en de samenvatting van de beslissingen van de familierraad betreffende de wettelijke hypotheek;
4. de datum van de hypothecaire inschrijvingen of de reden waarom er geen inschrijving genomen werd. Een volledig afschrift van de aldus opgestelde staten

wordt jaarlijks overgemaakt aan de Procureur des Konings, die deze staten, samen met zijn desbetreffende vorderingen, aan de Rechtbank voorlegt.

Dit voorschrift heeft betrekking op de voogdijen gedurende het afgelopen jaar geopend. Voor de reeds vroeger geopende voogdijen volstaat een eenvoudige aanduiding van de veranderingen die in de loop van het jaar zijn voorgekomen met betrekking op de wettelijke hypotheek en haar inschrijving of de gelddeposito's die zouden vereist zijn door de afwezigheid of de ontoereikendheid van het onroerend bezit van de voogd.

Een ministeriële omzendbrief van 14 Maart 1852 regelde de wijze waarop deze staten dienen gehouden te worden. Hij werd aangevuld door een latere omzendbrief van 11 Februari 1902.

In feite worden er twee registers aangelegd :

1. een z.g. « register A » met de staten der voogdijen geopend gedurende het jaar;
2. een z.g. « register B », dat de tijdens het jaar voorgekomen wijzigingen in vroeger geopende voogdijen vermeldt.

De registers worden gehouden onder het toezicht van de vrederechter. De griffier is er persoonlijk verantwoordelijk voor.

Overigens voorziet de wet, naast tuchtstraffen, ook geldboeten voor de overtredingen van deze wetsbepalingen door de griffier gepleegd. Deze boeten worden opgelegd door de Burgerlijke Rechtbank.

De voogdijstaten worden onderzocht, niet door een der kamers, doch door de Rechtbank, in algemene vergadering (2). Haar beslissingen zijn in laatste aanleg geveld (3); zij zijn alleen voor verbreking vatbaar.

Welke zijn nu juist de grenzen van de aldus aan de Rechtbank toevertrouwde zending ? Het belang van deze vraag zal aan niemand ontsnappen.

De wet geeft een opsomming van de punten waarop het toezicht van de Rechtbank zal moeten uitoefend worden.

Deze moet nagaan of de datum van de opening der voogdij en de eenzelligheid, alsmede de woonplaats der betrokken personen volledig werden aangegeven.

Zij onderzoekt de samenvatting van de beraadslagingen van de familieraad, in zoverre deze verband houden met de wettelijke hypotheek. Zij moet naziën of de datum van inschrijving dezer hypotheek is opgegeven.

Indien de voogd van het verlenen van hypotheek ontslagen werd, moet zij de redenen onderzoeken, die hiertoe door de familieraad werden ingeroepen.

De griffier is gehouden verslag op te maken van hetgeen er werkelijk gebeurd is. Moest dus een familieraad weigeren of stelselmatig nalaten uitspraak te doen over de hypothecaire waarborgen, dan kan dit feit geen aanleiding geven tot een opmerking aan het Vrederecht, in zoverre de gebeurtenissen getrouw in de voogdijstaat worden vermeld. Er bestaan andere rechtsmiddelen om op te treden tegen een familieraad die aan zijn taak tekortschiet.

Het toezicht van de Rechtbank moet beperkt blijven tot de uitvoering van de voorschriften ter zake van de hypothecaire wet. Zij mag geen voorwendsel zijn om terloops ook nog andere werkzaamheden van het Vrederecht te controleren.

Bijgevolg is de Rechtbank onbevoegd om een opmerking te maken indien de voogd en de toeziende voogd langs dezelfde lijn gekozen worden. Weliswaar is zulks in strijd met de voorschriften van artikel 423 Burgerlijk Wetboek, maar deze omstandigheid valt volkomen buiten het kader der hypothecaire wet. De vrederechter of gebeurlijk de Procureur des Konings kunnen langs andere rechtswegen dergelijke vergissingen doen rechtzetten.

Dezelfde regel is van toepassing wanneer de vermoedelijke bijzit als toeziende voogd werd aangesteld, hoe onsympathiek zulke gevallen ook mogen voorkomen; wanneer de graad van verwantschap van voogd of toeziende voogd niet, of op onvoldoende wijze, wordt vermeld; de hypothecaire wet rept daarover inderdaad geen woord.

Deze onbevoegdheid bestaat in menige andere gevallen; bij voorbeeld wanneer de voogdij geopend werd ten gevolge van de ontzetting van de vader en de datum dezer ontzetting niet «*expressis verbis*» werd opgegeven.

Soms is de grens moeilijker te bepalen.

Is de Rechtbank bevoegd om na te gaan of er inventaris werd opgemaakt?

Een inventaris is, zoniet volstrekt nodig, dan toch meestal zeer nuttig, om het bedrag te schatten voor hetwelk de goederen van de voogd met hypotheek moeten bezwaard worden.

Het Burgerlijk Wetboek (4) bepaalt echter dat inventaris moet opgemaakt worden door de voogd tien dagen na zijn aanstelling. De voogd mag zich met het beheer der voogdij niet inlaten alvorens de hypothecaire inschrijving genomen is (5). Ten aanzien dezer omstandigheden menen wij dat de kwestie van de inventaris buiten het kader van artikel 63 der hypothecaire wet valt en bijgevolg ook buiten het toezicht der Rechtbank.

Een zekere twijfel kan ontstaan wanneer er te lang gedraald wordt met de beraadslaging van de familieraad, die de voogd moet aanstellen en beslissen over de hypothecaire waarborgen.

Doorgaans, althans te Antwerpen, neemt men aan dat de beraadslaging laattijdig is wanneer zij meer dan één maand na het opvallen der voogdij plaats vindt. Nochtans wordt zulke termijn door geen enkele wettekst bepaald.

Veeleer schijnt het hier te gaan om een oud gebruik dat misschien berust op een uitspraak of op een wens, eertijds door de Rechtbank uitgebracht.

Het is aan de andere kant niet onwaarschijnlijk dat de oorsprong te zoeken is in de reeds vermelde omzendbrief van het Ministerie van Justitie van 11 Februari 1902; deze bracht een kleine wijziging aan het formulier van de voogdijstaat, voorheen vastgelegd door de omzendbrief van 14 Maart 1852.

De wijziging bestond hierin dat in de kolom «Aanmerkingen» de huidig gebruikte tekst werd bijgevoegd: «Inzonderheid indien de familieraad binnen » de maand na het opvallen van de voogdij, niet » werd gehouden, de oorzaak van het uitstel ver » melden. »

Een spoedige beraadslaging van de familieraad over de hypothecaire waarborgen is, klaarblijkelijk, van het grootste belang. Onder dit opzicht staat een gebeurlijke «laattijdigheid» van zulke beraadslaging wel in innig verband met de degelijke uitvoering van de voorschriften van voornoemd artikel 63 en bijgevolg ook met het toezicht der Rechtbank.

Een maand is een redelijke termijn en, moest een familieraad eerst veel later dan een maand na het opvallen der voogdij beraadslagen, dan ware het nuttig de aandacht van de vrederechter daarop te vestigen.

Er mag echter niet uit het oog verloren worden dat, voor wat de termijn zelve betreft, geen enkele wettekst kan ingeroepen worden; de vrederechter blijft in de regel heer en meester over de leiding van de voogdijen. Moest hij aan zijn verplichtingen tekort komen, kan er tegen hem opgetreden worden met andere wettelijke middelen.

Vanzelfsprekend kan er van een opmerking geen sprake zijn wanneer de voogdijstaat, voor de «laattijdigheid» der beraadslaging, een voldoende rechtvaardiging aangeeft.

* * *

De mening, dat het toezicht der Rechtbank strikt moet beperkt blijven binnen het raam van artikel 63, wordt niet algemeen bijgetreden.

Zekere rechtsgeleerden verzetten zich hiertegen; zij beweren dat de wetgever, bij het behandelen der hypothecaire wet, bekommerd was niet alleen met de hypothecaire waarborgen, maar tevens met het lot der voogdijen zelf; juist daarom moet het toezicht der Rechtbank zich uitstrekken over al de maatregelen welke in het belang van de minderjarige te treffen zijn.

Deze theorie beroept zich op de voorbereidende besprekingen van de wet van 1851 en op een argument getrokken uit het tweede lid van artikel 63 derzelfde wet.

Dit laatste argument is als volgt samen te vatten: voor de vroeger reeds geopende voogdijen (dus in de z.g. registers «B») eist artikel 63 dat, naast de veranderingen, ingetreden betreffende de hypothecaire inschrijving, eveneens «de gelddeposito's welke de af» wezigheid of ontoereikendheid van onroerende goederen zouden genoodzaakt hebben», zouden vermeld worden.

Voor de pas geopende voogdijen (de z.g. registers «A») wordt dit niet vereist.

In het laatste geval zou de wetgever zijn belangstelling dus beperken tot de hypothecaire waarborg en alle andere waarborgen verwaarlozen, terwijl in het eerstgenoemde geval deze belangstelling zich onverwachts zou uitbreiden tot de gelddeposito's omdat, toevallig, gedurende het afgelopen jaar deze voogdij een verandering onderging.

Zulks zou ongerijmd zijn en daarom moet men aannemen dat, in de geest van de wetgever, het toezicht der Rechtbank zich moet uitstrekken tot de mobiele waarborgen.

Dit argument miskent zowel het werkelijke stelsel der wet als de tekst zelf van artikel 63, alinea 2. Er weze inderdaad opgemerkt dat het woord « veranderingen » in de tekst niet alleen slaat op « de wettelijke hypotheek » en op « de inschrijving ervan », maar eveneens op « de geldneerleggingen » (6).

In werkelijkheid doet zich het stelsel der wet als volgt voor: voor de registers « A » (pas geopende voogdijen) moet de voogdijstaat een samenvatting behelzen van de beraadslaging van de familieraad betrekkelijk de hypotheecaire waarborg. Het al of niet bestaan van mobiele waarborgen kan van overwegende invloed zijn op de beslissing over de noodzakelijkheid, en gebeurlijk het bedrag, der immobiliere waarborg. Voor de Rechtbank is het een waardevol element in haar oordeel over de gegrondheid dezer beslissing: indien er voldoende mobiele waarborgen zijn, kan de voogd, met recht en reden, van een hypotheecaire inschrijving ontslagen worden.

Desgevallend moeten er dus ook in de registers « A » zekere gegevens vermeld worden betreffende geld-deposito's, niet omdat de Rechtbank hieromtrent haar controle mag uitbreiden, maar wel omdat zulke geldkwesties voor de Rechtbank onmisbare elementen kunnen uitmaken in haar toezicht over de hypotheecaire waarborg.

Voor de registers « A » eist de wetgever een samenvatting van de beraadslaging. Voor het register « B » daarentegen vergenoegt hij zich met de loutere « aanduiding » van de tussengekomen wijzigingen.

In feite is de toestand dus het tegenovergestelde van hetgeen men heeft doen uitschijnen. Het argument is dan ook niet steekhoudend. Neemt men een beperkte bevoegdheid aan, dan is het stelsel van de wetgever volkomen logisch.

Wat de voorbereidende werken (7) betreft, deze zijn tamelijk verward. De lezer kan zulks gemakkelijk nagaan. De voorstanders van de uitgebreide bevoegdheid steunen zich op zekere verklaringen van de heren Roussel, Julien en, voornamelijk van de heer Lelièvre, verslaggever.

Wij zouden nochtans de woorden van de heer Lelièvre even goed tot staving van onze zienswijze kunnen inroepen. In zijn betoog handelt hij over de verplichtingen opgelegd door de « wet » en de voorschriften vervat in het « artikel ». Klaarblijkelijk bedoelt hij de teksten die toen ter bespreking lagen en die later wet zijn geworden.

Wij menen echter dat er in deze debatten geen argumenten te putten zijn, noch in de ene noch in de andere richting.

Overigens, de voorbereidende werken kunnen enkel ingeroepen worden tot opheldering van een twijfelachtige of onduidelijke wettekst, doch niet wanneer deze laatste uitdrukkelijk en zonneklaar is, zoals hier ter zake.

De wettekst heeft goedkeuring verkregen van de meerderheid der parlementsleden. Men weet echter op verre na niet hoeveel parlementsleden in feite accoord gingen met deze of gene, van de wettekst afwijkende beschouwing, door een of ander hunner collega's ten beste gegeven.

Tussen een uitdrukkelijke en duidelijke wettekst en een hiermede strijdige verklaring, kan er geen ogenblik gearzeld worden: vanzelfsprekend moet men zich aan de wettekst houden.

Voorzeker, het ware zeer gewenst dat de wetgever het probleem der voogdijen eens duchtig onder handen zou nemen. Maar, in tegenstrijd met hetgeen sommigen willen beweren, heeft hij dit ter gelegenheid van de hypotheecaire wet klaarblijkelijk niet gedaan, noch willen doen.

Wanneer men het toezicht, buiten de perken van artikel 63, ook nog tot andere voorwerpen wil uitbreiden, weet men wel waar zulke controle begint, maar niet tot waar zulks ons zal leiden.

Wanneer men zich daarentegen strikt houdt aan de voorschriften van artikel 63, bestaat er geen twijfel meer nopens de juiste perken van de zending der Rechtbank; de rechtszekerheid zal er best door gediend zijn.

Deze zienswijze, tot staving waarvan wij nog twee autoriteiten vermogen te noemen, nl. De Page (8) en de toenmalige Minister van Justitie (9), verschaft de enige logische en rechtskundig gegronde leiddraad ter zake.

*Georges DE KEPPER,
Rechter in de Rechtbank van
eerste aanleg te Antwerpen.*

(1) Zie De Page T II par. 131 p. 138.

« L'hypothèque légale établie au bénéfice du mineur n'existe plus, comme toute hypothèque, que si elle est spéciale et publique, il aurait pu se faire que, par suite de la négligence ou de la complicité des conseils de famille, les formalités relatives à l'inscription hypothécaire, imposées à l'ouverture de la tutelle, ne soient point observées, et que les mineurs soient par conséquent privés d'une des garanties essentielles voulues par la loi. »

(2) Cass. 18 Nov. 1889 - Pas. 1890 I 22

(3) Cass. 10 Nov. 1927 - Pas. 1928 I 2

(4) art. 451

(5) Hypothecaire wet art. 52 al. 2.

(6) « ... et pour les autres, la simple indication des changements survenus dans l'année courante, relativement à l'hypothèque légale, à son inscription ou aux dépôts que l'absence... etc. »

(7) Ze zijn te lang om hier weergegeven te worden, en kunnen gevonden worden in de Pasinomie te zamen met de wet van 16 December 1851.

(8) De Page (T II par. 131 p. 139).

« L'intervention du tribunal est plutôt de nature administrative que judiciaire. En effet le tribunal n'a pas à intervenir directement dans la gestion tutélaire, ni au contentieux, ni par voie d'homologation ou autrement. Il se contente de surveiller, de contrôler d'une manière globale, purement extrinsèque, si la loi a, sur un point spécial, été observée. »

(9) Omzendbrief Min. van Justitie aan de h.h. Procureurs Generaal bij de Hoven van beroep, 11 Febr. 1902 (Recueil des Circulaires 1902 p. 503) reeds hoger vermeld.

« ... Cette modification est suffisante pour assurer le plein et entier effet de l'état de tutelles, dans lequel il faut voir un document créé, non pas en vue de la surveillance de l'administration toute entière du tuteur, mais dans le but spécial poursuivi par l'article 63 de la loi du 16 décembre 1851. »

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 28 Juni 1954.

Voorzitter: M. de Clippele.

Raadsheer-Verslaggever: M. de Bersaques.

Advocaat-Generaal: M. R. Janssens de Bisthoven.

Bevoegdheid. — Correctionele Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep. — Twee wanbedrijven gepleegd door dezelfde daad. — Contraventionalisering van het ene, doch niet van het andere.

Door de schuld van dezelfde verdachte lichamelijk letsel veroorzaakt aan twee verschillende personen; contraventionalisering van het tegen de een gepleegde wanbedrijf, niet van het tegen de ander gepleegde wanbedrijf.

De aangenomen ondeelbaarheid tussen beide wanbedrijven kan niet tot gevolg hebben dat het niet gecontraventionaliseerde wanbedrijf onderworpen is aan de bevoegdheid van de Correctionele Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep.

Procureur des Konings te Luik t/ Sottiaux Louis.

Gelet op het bestreden vonnis, dd. 23 Maart 1954 gewezen door de Correctionele Rechtbank te Luik, in hoger beroep zetelende;

Over het enig middel: schending van de artikelen 137, 174 en 179 van het Wetboek van strafvordering, 2 en 4 der wet van 4 October 1867,

doordat de correctionele rechtbank zich bevoegd heeft verklaard om in hoger beroep kennis te nemen van een wanbedrijf dat door een beschikking van de Raadkamer niet gecontraventionaliseerd was geweest;

Overwegende dat een beschikking der raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Luik, op 24 October 1953 gewezen, verzachtende omstandigheden aannemende, Sottiaux Louis naar de bevoegde politierechtbank heeft verwezen om te Lens sur Geer dd. 26 Juli 1953, onvrijwillig, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het oogmerk om de persoon van een ander aan te randen, slagen of verwondingen aan Germis toegebracht te hebben;

Dat verweerder Sottiaux vóór de politierechtbank van het kanton Waremmе gedaagd werd om er in te staan zowel voor dit misdrijf als voor inbreuken op de Wegcode;

Dat, bij vonnis van 3 Februari 1954, deze rechtsmacht verweerder tot een enkele straf heeft veroordeeld wegens al die telastleggingen;

Dat het bestreden vonnis vaststelt dat de ten laste van verweerder gelegde feiten onvrijwillige verwondingen veroorzaakt hebben, welke niet alleen aan Germis Jean maar ook aan Sottiaux werden toegebracht;

Dat het beslist, gelet op de ondeelbaarheid dezer feiten, dat de beschikking van de Raadkamer ze noodzakelijk alle bedoeld heeft; derwijze dat bij de correctionele rechtbank, in hoger beroep zetelende, de misdrijven van onvrijwillige verwondingen door verweerder aan Sottiaux Marcel en aan Germis Jean toegebracht aanhangig zijn gemaakt;

Overwegende dat de beschikking van de Raadkamer enkel het wanbedrijf betrof van onvrijwillige verwondingen aan Sottiaux Marcel veroorzaakt;

Dat de ondeelbaarheid die het bestreden vonnis tussen beide wanbedrijven releveert niet als gevolg kan hebben het wanbedrijf van onvrijwillige verwondingen aan Sottiaux Marcel veroorzaakt, hetwelk door de Raadkamer niet gecontraventionaliseerd is geweest, aan de bevoegdheid van de Correctionele Rechtbank, zetelende in hoger beroep, te onderwerpen; Dat het middel gegrond is;

Om die redenen:

Verbreekt het bestreden vonnis, doch enkel voor zoveel het zich bevoegd verklaard heeft om in hoger beroep, uit te spreken over de tegen Sottiaux Louis gericht publieke vordering;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van het gedeeltelijk vernietigd vonnis;

Laat de kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Correctionele Rechtbank te Verviers, in hoger beroep zetelende.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 8 Februari 1954.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Van Beirs.

Procureur-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Rechterlijke organisatie. — Strafvordering. — Voor de Correctionele rechtbank opgetreden Procureur des Konings, benoemd tot Raadsheer in het Hof van Beroep. — Mag niet als zodanig van de zaak kennis nemen in hoger beroep.

De regel van de rechterlijke organisatie, volgens welke de substituten-Procureur des Konings het ambt van Openbaar Ministerie vervullen onder het toezicht en de leiding van het Procureur des Konings, heeft niet ten gevolge dat deze laatste daden van rechtsvervolgving of andere daden van procedure verricht in al de door zijn substituten behandelde zaken.

Wanneer echter de Procureur des Konings bij de vervolging vóór de Correctionele Rechtbank persoonlijk is opgetreden in hoedanigheid van lid van het Openbaar Ministerie, zoals in casu blijkt uit de aan getuigen toegezonden oproepingen om voor de Correctionele Rechtbank te verschijnen, welke oproepingen de naam en hoedanigheid van de Procureur des Konings vermelden, en die Procureur des Konings later tot raadsheer in het Hof van Beroep is benoemd, mag hij niet zitten als lid van de Kamer van het Hof van Beroep, die kennis neemt van de zaak.

Pillaert.

Gelet op de bestreden arresten, gewezen op 23 April 1951 en op 19 Juni 1953 door het Hof van Beroep te Gent;

II. In zover de voorziening gericht is tegen het op 19 Juni 1953 gewezen vonnis:

a) wat de beslissing betreft, waarbij aanlegger is

vrijgesproken van de onder B en C te laste gelegde feiten :

Overwegende dat, in zover de voorziening gericht is tegen de beschikking, waarbij aanlegger is vrijgesproken, zij bij gebrek aan belang niet ontvanke-lijk is;

b) voor het overige :

Over het eerste middel : schending van de artikelen 94, 79, 100 en 101 van de Grondwet, van de algemene beginselen en meer bepaald van de artikelen 115, 152, 174 en 203 der wet van 18 Juni 1869 op de Rechterlijke Inrichting, daar de vijfde kamer van het Hof van Beroep te Gent, die het bestreden arrest uitgesproken heeft, onwettelijk samengesteld was, vermits Raadsheer Soenens er deel van uitmaakte,

zulks terwijl deze magistraat in zijn voormalige hoedanigheid van Procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Brugge, ter gelegenheid van de behandeling der zaak in eerste aanleg door bemiddeling van de Substituten-Procureur des Konings bij deze rechtbank heeft gevorderd en is opgetreden, terwijl het Openbaar Ministerie ondeelbaar is, en de Substituten-Procureur des Konings gesteld zijn onder het onmiddellijk beleid en toezicht van de Procureur des Konings;

Overwegende dat de regel van de rechterlijke organisatie, naar luid waarvan de Substituten-Procureur des Konings het ambt van Openbaar Ministerie vervullen onder het toezicht en de leiding van de Procureur des Konings, niet tot gevolg heeft dat deze laatste daden van rechtsvervolgning of andere daden van procedure verricht in al de door zijn substituten behandelde zaken;

Maar overwegende dat uit de aan het Hof onderworpen stukken der rechtspleging blijkt, dat aan getuigen toegezonden oproepingen om vóór de Correctionele Rechtbank te verschijnen, vermelden: « Brugge, de (datum), De Procureur des Konings, A. Soenens »;

Dat hieruit volgt dat de heer Soenens in de zaak persoonlijk is opgetreden in hoedanigheid van magistraat van het Openbaar Ministerie bij de vervolgingen vóór de Correctionele Rechtbank;

Overwegende dat de heer Soenens, naderhand tot Raadsheer in het Hof van Beroep te Gent benoemd, in deze laatste hoedanigheid deel heeft uitgemaakt van de Kamer van dit Hof, waarbij de zaak in hoger beroep aanhangig werd gemaakt;

Overwegende dat de magistraat, die de functies van het Openbaar Ministerie in een zaak heeft waargenomen, niet meer als rechter van deze zaak kennis vermag te nemen;

Dat het middel dus gegrond is;

Om die redenen,

en zonder dat er aanleiding bestaat tot onderzoek van de andere middelen,

Verbreekt het bestreden arrest van 19 Juni 1953, behalve in zover het aanlegger van de onder B en C ten laste gelegde feiten heeft vrijgesproken; voor het overige verwerpt de tegen dit arrest gerichte voorziening;

Verwerpt de voorziening, gericht tegen het op 23 April 1951 gewezen arrest;

Beveelt dat melding van dit cassatie-arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten, voortvloeiende uit de voorziening tegen het arrest van 23 April 1951;

Laat de kosten, die het gevolg zijn van de voor-

ziening, gericht tegen het arrest van 19 Juli 1953, de Staat ten laste;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

NOOT : Hetzelfde is uitgemaakt bij een arrest van dezelfde dag in zake Fore P.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 13 Juli 1954.

Voorzitter : M. Delvaux.

Raadsheren : M.M. Hallemans en Anne de Molina.

O.M. : M. Verhoeven.

Advocaten : Mrs Erkens, Roost en P. de Schrijver.

Aansprakelijkheid van gemeente voor de slechte staat van een weg, behoudens bewezen overmacht of uitsluitende schuld van een ander. — In casu uitsluitende schuld van autobestuurder bewezen geacht. — Derhalve gemeente niet aansprakelijk.

In principe moeten de gemeentebesturen zorg dragen voor de veiligheid van het verkeer in de straten der gemeente; zij kunnen de maatregelen daartoe in volle onafhankelijkheid nemen en naar eigen goeddunken, zonder dat de rechterlijke macht haar daartoe richtlijnen mag voorschrijven.

Overeenkomstig de rechtsleer is het openbaar bestuur aansprakelijk voor de schadelijke gevolgen, die door zijn tekortkoming aan vooromschreven verplichting veroorzaakt worden, behoudens bewezen overmacht of uitsluitende schuld van een ander.

Alvorens zijn proefrit te doen had de autobestuurder in het onderhavige geval zich moeten en kunnen vergewissen van de aard en de staat van het wegdek van de door hem te berijden straat, waarvan de slechte toestand in die tijd in de omgeving bekend was. Gebleken is, dat hij roekeloos en met een overdreven snelheid op bedoelde weg heeft gereden. Het lage chassis van de wagen en de slechte toestand van het wegdek zijn slechts van invloed geweest bij het omkantelen van de wagen, c.m.d. de bestuurder met een en ander geen rekening heeft gehouden.

De uitsluitende oorzaak van het ongeval is mitsdien te wijten aan de schuld van de bestuurder, die alle voorzorgsmaatregelen verwaarloosd heeft, rekening houdend met de aard van het chassis van zijn wagen en met de toestand van de bereden weg.

Gemeente Edegem t/ cs. Wouters en N.V. Belgische Maatschappij op het Leven.

Overwegende dat op 15 Mei 1948, een auto Jaguar, type Speed, gevoerd door zekere Verbruggen, proefrijder, in dienst van de N.V. Genaco, een proefrit deed te Edegem op de Prins Boudewijnlaan, met een liefhebber-koper, genaamd Joannes Wouters, dewelke ter deze gelegenheid ten gevolge van het omkantelen van de auto om het leven kwam;

Overwegende dat de proefrijder Verbruggen op strafgebied veroordeeld werd, door arrest van dit Hof, van 10 Mei 1950, wegens inbreuken op artikelen 418, 419 en 420 van het Strafwetboek en zekere bepalingen van de Wegcode;

Overwegende dat geïntimeerden voor de eerste rechter van de gemeente Edegem sommige bedragen ten titel van schadevergoeding eisten, de eerste en

tweede respectievelijk in hun hoedanigheid van moeder-voogdes en toeziende voogdes van de minderjarige kinderen van het slachtoffer, de eerste eveneens in persoonlijke naam, de derde geïntimeerde, handelende als verzekeraarwet van de firma in wier dienst het slachtoffer zich bevond, op het ogenblik van het ongeval, zijnde de som door haar aan de weduwe en kinderen uitbetaald;

Overwegende dat geïntimeerden hun vorderingen staven op de slechte staat van de baan, waarop het ongeval gebeurde en op de nalatigheid van appellante, die in haar stelling de verplichting had de Prins Boudewijnlaan behoorlijk te onderhouden, of minstens door het plaatsen van een verkeerssteken tot snelheidsbeperking of verkeersverbod de weggebruikers op het gevaar aandachtig te maken; dat ze deze verplichting menen te putten in artikel 90 van de gemeentewet, artikel 5 van het decreet van 14 December 1789 en artikel 3 der wet van 16-24 Augustus 1790;

Overwegende dat het vaststaat dat in principe de gemeentebesturen zorg moeten dragen voor de veiligheid van het verkeer in de straten der gemeente; dat ze anderzijds de gepaste maatregelen in dien zin nemen in volle onafhankelijkheid, en volgens hun goeddunken, zonder dat de rechterlijke macht hun daartoe richtlijnen voor te schrijven heeft; dat, in casu, de gemeente Edegem toegeeft dat de slechte staat van de steenweg niet beantwoordt aan de toestand door haar gewild;

Overwegende dat niemand betwist dat de Prins Boudewijnlaan te Edegem, in het jaar 1940 zich nog in heel slechte staat bevond ten gevolge der oorlogsomstandigheden en de toestand, die ter plaatse daarna heerste;

Overwegende dat de eerste rechter van mening is geweest, in overeenstemming met de rechtsleer (zie De Page, Droit civil, tome II, n° 1064-1067 en compléments), dat de openbare besturen aan hun aansprakelijkheid voor de schadelijke gevolgen door hun tekortkomingen aan de voormelde onderhoudsplicht der banen, niet mogen ontsnappen tenzij deze besturen bij machte zijn te bewijzen dat de schade enkel en uitsluitend te wijten is aan een andere fout; dat die zienswijze gegrond is;

Overwegende dat appellante gemeente Edegem voorhoudt dat de schade door geïntimeerden geleden, te wijten is enkel en alleen aan de onvoorzichtigheid van de proefrijder Verbruggen;

Dat het Hof de mening van de aangestelde deskundige niet bijtreedt in de mate waar hij beweert dat er een causaal verband zou bestaan tussen het ongeval en de slechte staat van het wegdek der Prins Boudewijnlaan;

Overwegende inderdaad dat het bestaan van hinderenissen van allerlei aard op de openbare weg op zich zelf geenszins de noodzakelijke reden en oorzaak van het ongeval uitmaakt; dat uit de bestanddelen van de bundel inderdaad blijkt dat de autovoerder, vooraleer zijn proefrit te ondernemen, zich moest en kon vergewissen van de aard en de staat van het wegdek der Prins Boudewijnlaan, waarvan de heel slechte toestand in die tijd in het Antwerpse wel bekend was;

Dat indien de rechterlijke expert in zijn verslag aanstipt dat de gebrekkige staat waarin de bereden baan verkeerde gedeeltelijk aan de oorsprong van het ongeval ligt, de autobestuurder; wanneer hij voelde dat het wegdek, van het begin af, uiterst slecht was, als eerste plicht had, langzaam te rijden tot wanneer hij de zekerheid bekwam dat het gevaarlijkste gedeelte van de af te leggen weg voorbij was;

Overwegende dat na een zekere afstand afgelegd te hebben, Verbruggen bewust moest zijn van de gevaren

der proef; dat hij niettemin een overdreven snelheid door zijn wagen deed ontwikkelen, om zijn medezittenden te overtuigen van de rijmogelijkheden van zijn Jaguar, zelfs op de slechte wegen;

Overwegende dat dit roekeloos rijden overigens door geïntimeerden niet geloofwaardig wordt en door de eerste rechter trouwens aangenomen werd, waar hij drie vierden der verantwoordelijkheid ten laste van de autovoerder legde en een vierde ten laste van appellante;

Overwegende dat het Hof tot de conclusie gekomen is na de behandeling der zaak, dat zoals appellante het heel juist laat opmerken, de beide omstandigheden door de expert onderlijnd, te weten het laagtepunt van het chassis en de slechte toestand van het wegdek, slechts een rol in het omkantelen van de autowagen gespeeld hebben, omdat de bestuurder ermede geen rekening heeft gehouden;

Overwegende dat uit de voorgaande beredenering aldus blijkt dat de uitsluitelijke en enige oorzaak van de ramp die de slachtoffers getroffen heeft, in de fout ligt van de bestuurder Verbruggen, dewelke alle voorzorgsmaatregelen, bij het sturen van zijn wagen, verwaarloosd heeft, rekening gehouden met de aard van het chassis van zijn voertuig en met de staat van de bereden baan;

Dat er vervolgens geen aanleiding bestaat om de aansprakelijkheid van de gemeente Edegem, appellante, in het gedrang te brengen.

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der taalwet; alle andere conclusiën van de hand wijzende;

Gehoord in zijn conform advies de heer Verhoeven, Substituut Procureur-Generaal;

Ontvangt het beroep; verklaart het gegrond; recht doende, doet het bestreden vonnis te niet; wijzigende, wijst geïntimeerden af van hun eis jegens appellante; veroordeelt de geïntimeerden tot de kosten der twee aanleggen.

NOOT : Het bij bovenstaand arrest vernietigde vonnis is verschenen in het R.W. 1952-1953, 1516.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 7 Juli 1954.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en Noest.

O.M. : M. Van Hauwaert.

Advocaten : Mrs Marechal en De Noos.

Factuur. — Zgn. verhogingsbeding. — Het beding, dat de prijs met 20 % zal worden verhoogd, indien de onwil van de wederpartij tot het instellen van een rechtsovereenkomst noodzaakt, is geldig.

Het op de voorzijde van een factuur duidelijk en zichtbaar gedrukte beding, dat de prijs met 20 % zal worden verhoogd, indien de partij ingevolge de onwil van de wederpartij om te betalen een vordering tot betaling heeft moeten instellen, tegen welke clause de wederpartij geen bezwaar heeft gemaakt, dient beschouwd te worden als een bijkomend beding, waarover partijen het eens waren. Bedoeld beding is derhalve geldig.

Van der Meersch t/ Van Hecke.

Overwegende dat het hoger beroep tegen het tussen-vonnis dd. 6 October 1953 en het eindvonnis dd. 15 December 1953 van de Rechtbank van Koophandel te Gent, tijdig en regelmatig ingesteld werd;

Overwegende dat appelland, door het Stadsbestuur van Gent met het vernieuwen der dakbedekkingen en allerhande herstellingen in de stedelijke scholen Bevelandstraat belast, de uitvoering van al de in het bijzonder lastenkohier n° 1950/12 der Stad Gent voorziene zinkwerken aan geïntimeerde toevertrouwd heeft

Overwegende dat er luidens het tussen partijen op 14 November 1951 gesloten contract, o.m. bedongen was dat, bij toepassing van artikel 19 van hogergemeld lastenkohier, alle wijzigingen, die de officiële prijzen der materialen zouden ondergaan, tot een meer- of minderverrekening aanleiding zouden geven;

Overwegende dat de bedragen van de door geïntimeerde aan appelland op 15-5-1952 en 20-8-1952 toegezonden facturen het eerste groot 864.364,80 fr., wegens leveringen en werken, het tweede groot 51.072,50 fr., wegens prijsverhoging van het verwerkte zink, niet ernstig kunnen betwist worden;

Overwegende immers, dat het op afdoende wijze bewezen is én bij een door appelland zelf aan het stadsbestuur van Gent op 10 Juli 1952 overgemaakt uittreksel van rekening én door een attest van 30 October 1953 aan de heer Neirinckx, hoofd van de technische dienst der schoolgebouwen, dat geïntimeerde tussen 2 Januari en 24 Maart 1952, zelfs meer dan de door hem aangehaalde 20.337 kgr. zink, tot uitvoering van de kwestieuze werken, gebruikt heeft;

Overwegende dat appelland zulks bovendien stilzwijgend erkend heeft, vermits hij de prijs van voormelde onderaanneming waarin deze 20.337 kgr. zink tegen 31,65 fr. het kilo begrepen waren, aan geïntimeerde volledig betaald heeft bij zeven afkortingen, waarvan het gezamenlijk bedrag de som van 865.000 fr. bereikt, en dat hij anderzijds, na ontvangst van beide rekeningen, omtrent de inhoud ervan, nl. de gefactureerde bedragen, niet heeft geprotesteerd;

Overwegende dat appelland, krachtens het hogerbedoeld onderaannemingscontract, insgelijks aan geïntimeerde de som van 51.072,50 fr. verschuldigd is, vermits het beslist blijkt uit de ter debatten overgelegde prijslijsten van de firma «Schultz Gebroeders», alsmede uit de facturen van de firma's «Etablissements Prist», «H. J. Lersch» en «Gebroeders Van den Abele», bij wie geïntimeerde zich bevoorraad heeft, dat de basisprijs van het zink, die in Augustus-September 1951, 31,65 fr. het kilo beliep, van 4 October 1951 af tot 21 Maart 1952, periode van de uitvoering der werken, tot 34,15 fr. het kilo gestegen is en dat geïntimeerde al de door hem gebruikte hoeveelheden zink tegen deze laatste prijs bij zijn leveranciers gekocht heeft;

Overwegende dat appelland voornoemde som van 51.072,50 fr. ten onrechte met het bedrag van de eraan verbonden taksen wil doen verminderen, daar het vaststaat dat deze taksen in de boven aangehaalde zinkprijzen begrepen waren;

Overwegende dat appelland ook ten onrechte beweert dat er van de prijs der onderaanneming een som van 20.140 fr. moet worden afgetrokken, nadat geïntimeerde 2.014 meter oude tasseaulatten niet vernieuwd heeft, terwijl dat hij, appelland, over de oude latten, die, als afbraak, zijn eigendom waren, niet heeft kunnen beschikken en aldus een schade ten bedrage van bovengemelde som geleden heeft;

Overwegende, inderdaad, dat geïntimeerde door het overleggen van de facturen van de houtzagerij «De

Groote en Kinderen» bewezen heeft dat hij nieuwe tasseaulatten wezenlijk geplaatst heeft; dat, volgens de bepalingen van het lastenkohier, de afbraakmaterialen de eigendom van de technische dienst bleven en ten slotte dat de werken waarvan sprake, die onder control en toezicht van deze dienst verricht werden, noch vanwege gezegde dienst, noch vanwege appelland zelf, tot de minste opmerking aanleiding gegeven hebben;

Overwegende dat appelland's bewering, als zou hij, ten gevolge van het laatijdig beginnen en uitvoeren van de werken, een verlies van 150.000 fr. op de verkoop van het oude zink ondergaan hebben, geen steek houdt en dat zijn voorbehoud om dienaangaande later schadevergoeding te vorderen, niet aannemelijk is;

Overwegende, immers, dat appelland niet bewijst dat er voor de aanvang en voor de voltrekking van de werken een vaste datum bepaald werd noch dat hij, wegens vertraging in de uitvoering van deze werken, geïntimeerde in gebreke gesteld heeft;

Overwegende dat er dient aangenomen dat de kwestieuze zinkwerken, rekening gehouden met de vorst-, regen- en sneeuwdagen, binnen een normaal termijn en volgens de voorschriften van gezegd lastenboek uitgevoerd werden;

Overwegende dat appelland, die tijdens de uitvoering of kort daarna geen klacht heeft geuit en aan geïntimeerde zonder enig protest of voorbehoud regelmatige en belangrijke afbetalingen gedaan heeft, de werken zodoende stilzwijgend heeft aanvaard en derhalve de prijs ervan verschuldigd is;

Overwegende dat geïntimeerde, die door de slechte wil van appelland een rechtsvordering heeft moeten instellen om de betaling van deze prijs te bekomen, gerechtigd is het bedrag ervan met de door partijen overeengekomen vergoeding van 20 % te verhogen; dat, inderdaad, deze clausule, die op de voorzijde van de factuur duidelijk en zichtbaar gedrukt staat en waartegen appelland geen protest heeft aangetekend, dient beschouwd te worden als een bijkomend beding, waarover partijen accoord waren;

Overwegende dat deze clausule dienvolgens geldig is en als dusdanig ter zake haar toepassing moet vinden;

Overwegende echter dat, zoals de eerste rechter het terecht beslist heeft, deze schadevergoeding van 20 % welke in algemene bewoordingen gestipuleerd werd, vanzelf de eigen gerechtskosten van geïntimeerde insluit;

Om deze redenen,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, Het Hof,

Alle verdere of strijdig conclusiën verwerpende,

Ontvangt het hoger beroep, wijst het als ongegrond af; bevestigt dienvolgens beide bestreden vonnissen in al hun beschikkingen;

Bepaalt dat iedere partij haar beroepskosten dragen zal.

NOOT: Verg. o.a. Verg. o.a. over het zgn. verhogingsbedrag, A. Cloquet, A.P.R., tw., De Factuur, n° 299 en v.v. en Rb. v. Kph. St-Niklaas, 2 Februari 1954, R.W. 1953-1954, 1880 en 1882.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling. — 13 Juli 1954.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Gerniers en Noest.

O.M. : M. Ely.

Advocaat : Mr Dua.

Rechterlijke bevoegdheid in strafzaken. — Betrekkelijke bevoegdheid van de Raadkamer ten aanzien van in verschillende arrondissementen gepleegde samenhangende feiten. — Bij buitenvervolginstelling van de in het eigen arrondissement wonende verdachte behoort de Raadkamer de onderzoeksrechter te ontslaan van het onderzoek tegen de andere verdachten.

De Raadkamer, die kennis neemt van een wanbedrijf, dat in het arrondissement van haar Rechtbank gepleegd is door een aldaar wonend persoon, is ook bevoegd om gelijktijdig kennis te nemen van samenhangende wanbedrijven in een ander arrondissement gepleegd. Zij kan bij een zelfde uitspraak beslissen over die samenhangende wanbedrijven.

Indien de in het eigen arrondissement van voormelde Raadkamer wonende verdachte buiten vervolging is gesteld, is de Rechtbank betrekkelijk onbevoegd om kennis te nemen van de buiten dit arrondissement gepleegde feiten als de van het plegen dezer feiten verdachte personen niet binnen dit arrondissement hun verblijfplaats hebben noch aldaar zijn aangetroffen. De Raadkamer behoort in zodanig geval de onderzoeksrechter van het onderzoek dezer feiten te ontslaan.

O. M. t/ V. en D. G.

De Procureur-generaal...

Gezien... in de zaak van...

Verdacht van :

Beiden :

A. Als apotheker, verzuimd te hebben een onderscheiden boekhouding bij te houden voor de aflevering van verdovingsmiddelen;

de tweede :

B. Als apotheker, verdovingsmiddelen te hebben afgeleverd zonder overlegging van een door de vergunninghoudende koper gedateerde en ondergetekende bestelbon, waarvan het model bepaald wordt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid;

de eerste te Izegem, de tweede te Gent, gedurende de maanden Februari tot October 1951;

Gelet op de beschikking uitgesproken door de Raadkamer van de Rechtbank van eerste aanleg te Veurne op 18 Juni 1954, waarbij deze zich onbevoegd verklaard heeft betreffende de voormelde telastleggingen, omdat de feiten waarop zij slaan zich voorgedaan hebben buiten het gerechtelijk arrondissement Veurne, nl. te Izegem en te Gent;

Gezien het beroep door de heer Procureur des Konings bij de Rechtbank van eerste aanleg te Veurne tegen voormelde beschikking van onbevoegdheid ingesteld op 18 Juni 1954;

Overwegende dat dit beroep, tijdig en regelmatig ingesteld, ontvankelijk is;

Overwegende dat het gegrond is;

Overwegende immers dat de Raadkamer gelijktijdig en regelmatig gevat was door een wanbedrijf, behorende tot de bevoegdheid van de Correctionele

Rechtbank, gepleegd in het arrondissement Veurne, nl. te De Panne, door een persoon aldaar wonende, waarmede de voormelde wanbedrijven, gepleegd buiten het arrondissement Veurne, samenhangend waren;

Overwegende dat de onderzoeksrechter op dezelfde gronden bevoegdheid had verkregen om al deze feiten samen te onderzoeken;

Overwegende dat een rechtsmacht, bij een en dezelfde uitspraak, beslist over de samenhangende misdrijven, waarvan de stukken terzelfdertijd werden voorgelegd;

Overwegende dat de Raadkamer de samenhang niet heeft verworpen;

Overwegende dat zij dienvolgens bevoegd was om te beslissen over al de telastleggingen ter zake;

Overwegende echter dat, ten gevolge van de buitenvervolginstelling van de persoon, woonachtig in het arrondissement Veurne, de Correctionele Rechtbank te Veurne onbevoegd zou zijn ratione loci om kennis te nemen van de feiten gepleegd buiten dit arrondissement door de twee voormelde verdachten V. Michel en D. S. Andreas, die in dit arrondissement ook niet hun verblijfplaats hebben noch er aangetroffen werden;

Overwegende dat het derhalve aan de Raadkamer behoorde de onderzoeksrechter uit dien hoofde van het onderzoek te ontlasten;

Overwegende verder dat de telastlegging hierboven omschreven tegenover V. Michel en D. S. Andreas voornoemd voldoende gegrond is en aanleiding geeft tot correctionele straffen ingevolge artikelen 16, 22 en 28 van het Koninklijk Besluit dd. 31 December 1930; artikel 2 der wet dd. 24 Februari 1921;

Overwegende dat deze feiten samenhangend zijn;

Overwegende dat de Kamer van Inbeschuldigingstelling in de huidige stand der rechtspleging het recht bezit om over onderhavige zaak te beschikken zoals behoort;

Gelet op voormelde wetsbepalingen, alsook op de artikelen 135, 215, 217, 223, 226, 228, 230 en 235 van het Wetboek van Strafvordering, artikelen 13 en 23 der wet dd. 15 Juni 1935;

Vordert :

Dat het aan het Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling, behage de bestreden beschikking te niet te doen en, de zaak tot zich trekkende, de verdachten voornoemd, ter zake als hierboven omschreven, naar de Correctionele Rechtbank hetzij te Kortrijk, hetzij te Gent, te verwijzen.

Overwegende dat de verdachte V. Michel, alhoewel behoorlijk opgeroepen, ter terechtzitting niet verschijnt;

Gehoord de verdachten

dit alles in het Nederlands.

Nadat de heer Substituut Procureur-Generaal en de griffier alsmede de verdachte en zijn raadsman tijdens de duur der beraadslagingen, de Kamer hadden verlaten.

Het Hof, gelet op de artikelen 13 en 24 der wet van 15 Juni 1935;

Overwegende de beweegredenen van het Openbaar Ministerie;

Ontvangt het beroep; verklaart het gegrond; doet te niet de bestreden beschikking;

Trekt de zaak tot zich, en verwijst de verdachten ter zake als hierboven omschreven, naar de Correctionele Rechtbank te Gent.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

26 Mei 1954.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Rollier.

Openbaar Ministerie : M. Sobrie.

Advocaten : Mrs Piret, Westerlinck, Maillet
en Van Assche.

Onrechtmatige daad. — Ongeval. — Heeft het slachtoffer tegen de voor het ongeval aansprakelijke persoon nog een vordering tot vergoeding van de volle door hem geleden schade indien hij van zijn werkgever, ondanks zijn werkongeschiktheid zijn volle loon heeft ontvangen?

Indien het slachtoffer van het ongeval, dat daardoor een zekere tijd arbeidsongeschikt is geweest, van een derde krachtens diens verbintenis uit overeenkomst een uitkering heeft ontvangen, kan hij niet bovendien schadevergoeding wegens werkongeschiktheid vorderen van degene, die voor de gevolgen van het ongeval aansprakelijk is. Indien het slachtoffer echter om reden van de geleden schade allerlei steun heeft ontvangen, of zijn werkgever uit vrijgevigheid zijn normale loon heeft uitbetaald, kan hij nog volle schadevergoeding vorderen van degene, die aansprakelijk is voor de gevolgen van het ongeval.

De werkgever, die aldus onverplicht het loon aan zijn arbeidsongeschikte heeft uitbetaald, beschikt over geen enkele persoonlijke vordering tegen de voor het ongeval verantwoordelijke persoon, om terugbetaling te bekomen van de aldus door hem uitgegeven bedragen.

Indien een zekere bestendige arbeidsonbekwaamheid het gevolg is geweest van het ongeval, doch die ongeschiktheid geen vermindering van de inkomsten van het slachtoffer in zijn tegenwoordige werkring behoeft teweeg te brengen, zo is het niettemin mogelijk, dat die ongeschiktheid voor hem hinderlijk zou zijn, indien hij door onvoorziene omstandigheden verplicht mocht worden een andere werkring te zoeken. Zulks levert een dadelijke en zekere schade op, die recht geeft op onmiddellijke vergoeding. De begroting van deze schade kan echter onmogelijk afzonderlijk geschieden, zodat het wenselijk is, ze mede op te nemen onder de zedelijke schade (b.v. door pijn en smart).

Melis, Hemelaer en Orban t/ Clauwaert.

Gezien de stukken, waaronder het vonnis dezer Rechtbank op dd. 22 Februari 1954, dit alles in bevan Beroep te Gent dd. 21 Maart 1953, het vonnis dezer Rechtbank dd. 10 Juni 1953, alsook de deskundige verslagen van Dr Steyaert dd. 18 September 1953 en 1 Februari 1954, nedergelegd ter griffie dezer Rechtbank op dd. 22 Februari 1954, dit alles in behoorlijke vorm voorgebracht;

Overwegende dat thans enkel nog dient bepaald het uiteindelijk bedrag der schadevergoeding door weerder aan ieder der aanleggers verschuldigd;

I. *Vordering van Herman Melis :*

Overwegende dat reeds bij vonnis dezer Rechtbank dd. 10 Juni 1953 het bedrag der aan legger veroorzaakte onkosten bepaald werd op 22.125 + 3.500 + 303,50 + 51.358 = 77.266,50 frank;

Overwegende dat aanlegger, groothandelaar in kolen, in fette werkzaam is als bediende-bedrijfsleider bij de firma Melis-Orban, een kolenhandel uitgebaat

door zijn moeder, en er vanaf begin 1949 een bruto loon verdiende van 144.000 frank per jaar, zoals blijkt uit de voorgebrachte attesten der controlediensten der directe belastingen te St-Niklaas;

Overwegende dat, naar luid van het deskundig verslag, aanlegger werkonbekwaam was aan 100 % van 4 Januari 1950 tot 21 Juni 1950, aan 80 % van af deze datum tot 6 October 1950 en van dan af een blijvende invaliditeit ondergaat van 25 %;

Overwegende dat aanlegger in zijn besluiten van 14 April 1954 toegeeft dat tijdens de hogervermelde werkonbekwaamheid zijn werkgeefster hem wegens bestaande familiebanden, het gewoon normaal loon is blijven uitbetalen; dat hij niettemin aanspraak maakt op schadevergoeding voor deze tijdspanne;

Overwegende dat het lang een betwiste vraag is geweest, waaraan thans nog geen eensluidend antwoord gegeven wordt, te weten of het principe der samenhoping, van het samenlopen (cumul) der schadevergoedingen wegens werkonbekwaamheid met het feitelijk uitgekeerd loon, enz., moest aangenomen of verworpen worden;

Overwegende dat vooral in de laatste jaren zowel in België als in Frankrijk de meeste rechtspraak en meerdere gezaghebbende rechtschrijvers en commentatoren zich, om redenen van billijkheid, tegen deze samenloop hebben uitgesproken, minstens wanneer de schade van het slachtoffer reeds in feite hersteld was ingevolge de uitvoering van contractuele of andere verplichtingen van wege een derde (Cass. 9 Juni 1952, Bull. Ass. 1953, blz. 619 en volg., met nota van Prof. Madel-Gevers; Beroep Luik, 16 Maart 1953, Bull. Ass. 1953, blz. 767, met nota der zelfde; Dabin en Lagasse, « Chronique de Jurisprudence », n° 56, in de Revue Crit. Jur. B. 1952, blz. 95 en 96, alsook n° 92 tot 95 in de Revue Crit. Jur. B. 1949, blz. 95 Robert André, in R. Weekblad 1948-1949, kol. 484 en vlg.; Beroep Brussel, 10 December 1952, R. G. A. R. 1953, n° 5244, met nota van J. Fontaine; Beroep Brussel, 14 Juli 1952, R. G. A. R. 1953, n° 5212; Corr. Rechtbank Oudenaarde, 21 Februari 1952, R. Weekblad 1952-1953, kol. 1292, en R. G. A. R. 1953 n° 5225 en 5240, met rechtspraak en rechtsleer; zie ook het project van het Wetboek van Arbeidsrecht, dat deze zienswijze overneemt, Doc. Parlem. Senaat, 1950-1951, n° 1250, artikel 180; dat ook de « Chambre Civile » en de « Chambre des Requêtes » van het Frans Cassatie Hof steeds deze rechtspraak huldigen, in strijd met de zienswijze der « Chambre Criminelle », die zich thans echter aanpast aan de rechtspraak van de twee eerst genoemde kamers; Savatier, « Responsabilité civile », 2e uitgave, T. II, n° 576 tot 592, blz. 147 tot 167, met talrijke referenties; Mazeaud, « Responsabilité civile », 4e uitgave, T. I, n° 255 tot 270, blz. 270 tot 289, eveneens met talrijke referenties, enz.);

Overwegende echter dat, op een paar uitzonderingen na, het vooralsnog steeds algemeen aangenomen wordt dat het slachtoffer nog ten volle gerechtigd is tegenover de verantwoordelijke persoon een vordering tot schadevergoeding in te stellen, ook al heeft hij, om reden der opgelopen schade allerlei steun genoten, buitengewone gratificaties in ontvangst genomen of al werd hem zijn normaal loon regelmatig uitgekeerd door zijn werkgever ten titel van liberaliteit, om reden van menslievendheid, familieverhouding of andere soortgelijke motieven; dat in dergelijk geval de tussenkomst van de werkgever b.v. hoegenaamd niet het gevolg is van een contractuele of andere « verplichting », doch een zuiver bereidwillig en vrijwillig karakter vertoont; dat de uitgekeerde som slechts een hulp-penning, een gift, een steun, een soort aalmoes uit-

maakt, doch niet de «schadevergoeding» waarop het slachtoffer *recht* heeft en die het steeds nog kan opvorderen, ook nadat het geholpen is geweest; dat in die gedachtengang nog dient opgemerkt dat de bereidwillige werkgever die spontaan tussenkwam om zijn aangestelde te helpen, over geen enkele *persoonlijke* vordering beschikken kan tegenover de verantwoordelijke persoon ten einde terugbetaling te bekomen der aldus uitgegeven sommen (zie o.m. Mazeaud, loc. cit., T. I, n° 271, blz. 289 en 290, met menigvuldige rechtsleer en rechtspraak, alsook T. III, n° 2398, 2°, eveneens met rechtspraak; dat ook deze rechtspraak zeer duidelijk in het licht gesteld werd bij arrest van het Hof van Beroep te Brussel, 10e kamer, dd. 9 Januari 1952, R. G. A. R. 1953, n° 5156; contra: nota Madel. Gevers onder Cass. 9 Juni 1952, Bull. Ass. 1953, blz. 619 en volgende);

Overwegende dat aanlegger dus wel materiële schade wegens loonverlies geleden heeft van 4 Januari 1950 tot 6 October 1950; dat het bruto bedrag van zijn loon als basis der berekening dient aangenomen (zie o.m. nota Fontaine J. onder aan Beroep Luik, 31 October 1951, R. G. A. R. 1952, n° 5042); dat aldus aan aanlegger dient toegekend voor volledige werkonbekwaamheid gedurende ongeveer 6 maanden, gaande van 4 Januari tot 21 Juni 1950, de som groot 72.000 fr., en voor werkonbekwaamheid aan 80 % vanaf Juli 1950 tot begin October 1950, zijnde 3 maand, de som groot 28.800 frank;

Overwegende dat vanaf begin October 1950 aanlegger slechts werkonbekwaam was aan 25 % en deze toestand zich trouwens kort daarop bestendig heeft; dat afgezien van moeilijker werkprestaties gepaard met snellere vermoeienis, hij van toen af aan voorzeker op even winstgevende wijze als vroeger zijn bedrijf kon voortzetten en uit dien hoofde geen vermindering van inkomsten te vrezen is; dat indien er nog zekere schade bestaan heeft, ze alleszins niet evenredig is met de alsdan nog door de deskundige aanvaarde werkonbekwaamheid, en billijkheidshalve samen met de verder toe te kennen morele schade dient vermengd (zie ook Corr. Rechtbank Dinant, 26 Februari 1951, R. G. A. R. 1952, n° 4920);

Overwegende dat naar alle waarschijnlijkheid aanlegger steeds zijn beroep van groothandelaar in kolen zal blijven voortzetten, voorlopig onder de leiding zijner moeder en later als eigenaar of mede-eigenaar der handelszaak; dat zijn blijvende invaliditeit in deze omstandigheden niet kan beschouwd worden als een oorzaak van vermindering van zijn verdere inkomsten; dat nochtans, moest hij ingevolge onvoorziene omstandigheden verplicht worden om op een andere wijze zijn brood te verdienen, deze fysische vermindering onbetwistbaar een hindernis zou uitmaken die hem meerdere activiteitsmogelijkheden volledig zou ontnemen of minstens het werk en de heraanpassing bemoeilijken; dat zulks een hedendaagse en zekere schade uitmaakt, die onmiddellijke vergoeding vergt (Cass. 12 Januari 1953, Pas. 1053, I, 319); dat nochtans de begroting dezer schade, die voorzeker niet mathematisch overeenstemt met de door de deskundige vastgesteld blijvende werkonbekwaamheid, uiterst moeilijk en kies voorkomt, en onmogelijk afzonderlijk kan gebeuren, doch best vermengd wordt met de toe te kennen vergoeding voor moreel leed, pijn en smart, enz. (zie o.m. Beroep Luik, 16 Maart 1953, Bull. Ass. 1953, blz. 767, met nota van Madel. Gevers; nota der zelfde in Bull. Ass. 1952, blz. 625, met aangehaalde referenties; Luik, 2 October 1952, Bull. Ass., 1053, blz. 283 en nota 2; Gent, 25 Februari 1952, Bull. Ass., 1952, blz. 770; Corr. Rechtbank Oudenaarde, 21 Februari 1952, reeds aangehaald);

Overwegende dat aanlegger erge breuken en letsels opliep, breedvoerig door de deskundige beschreven; dat de genezing pijnlijk en van lange duur is geweest met blijvende stramheid in beide knieën, wat een bestendige werkonbekwaamheid van 25 % voor gevolg heeft; dat deze fysische vermindering op zich zelf, alsook het minderwaardigheidsgevoel dat ze onvermijdelijk na zich sleept, aan aanlegger aanzienlijke schade berokkenen, zowel in het zaken- als in het sociaal leven, terwijl aanlegger, die pas 45 jaar is, ook definitief moet afzien van meerdere sportieve en mondaine genoegens;

Overwegende dat de gezamenlijke schade uit deze posten voortspruitende, ex aequo et bono mag bepaald op 225.000 frank;

Dat het totaal bedrag der schadevergoeding aldus bedraagt: 225.000 frank + 77.266,50 fr. + 72.000 frank + 28.700 frank = 403.066,50 frank, onder aftrek der reeds uitbetaalde provisionele vergoeding groot 100.000 frank, zodat thans aan aanlegger verschuldigd blijft de hoofdsom groot 303.066,50 frank;

Overwegende dat de vergeldende intresten op de schadevergoeding verschuldigd, verband houden met de maat van de schade en integrerend deel uitmaken der schadevergoeding; dat hun bedrag en hun aanvangsdatum vrij door de Rechtbank bepaald wordt (zie o.m. Beroep Luik, 30 Mei 1952, Bull. Ass. 1953, blz. 104 met nota; Cass. 4 November 1948, Pas. 1948, I, 609; Dabin et Lagasse, *Chronique de Jurisprudence*, n° 64, in de Rev. crit. jur. b., 1952, blz. 98; Luik, 16 Maart 1950, Bull. Ass. 1950, blz. 427, met aangehaalde referenties; zie ook Cass., 3 November 1953, Pas. 1954, I, 153, met menigvuldige rechtspraak en rechtsleer in voetnota; Cass. 15 Mei 1943, R. G. A. R. 1953, n° 1178);

dat in billijkheid de vergeldende intresten aan 4,5 % ter zake dienen uitbetaald op gans het bedrag der schadevergoeding, groot 403.066,50 frank, vanaf 4 Januari 1950, datum van het ongeval; dat van de gerechtelijke intresten dient afgetrokken het bedrag dat reeds uit dien hoofde betaald werd op de gekweten provisie;

II. *Vordering van Frans Hemelaers.*

Overwegende dat reeds bij vonnis dezer Rechtbank dd. 10.6.1953 het bedrag der aan aanlegger veroorzaakte onkosten bepaald werd op 6.015 fr.;

Overwegende dat, naar luid van het deskundig verslag, aanlegger werkonbekwaam is geweest aan 100 % gedurende 1 maand, aan 50 % gedurende de volgende maand, en aan 20 % gedurende de 3 daaropvolgende maanden; dat geen blijvende invaliditeit vastgesteld werd, doch wel een blijvend litteken aan het voorhoofd;

Overwegende dat aanlegger wegens dit blijvend litteken een gematigde, alhoewel onbetwistbare morele schade lijdt;

Overwegende dat het voorgebracht attest uitgaande van de contrôlediensten der directe belastingen te Dendermonde dd. 7.12.1951 uitwijst dat aanlegger, beenhouwer van stiel, minstens een jaarlijks netto inkomen geniet van 102.500 fr.;

Overwegende dat niet is bewezen dat aanleggers beenhouwerij gesloten is geweest ingevolge de voormelde werkonbekwaamheid; dat nochtans een ietwat verminderde activiteit in de beenhouwerij gedurende enkele weken mag aanvaard worden; dat aanlegger ook regelmatig de markten deed, en zijn werkonbekwaamheid hem in deze tak van zijn handel voorzeker nadelig is geweest;

Overwegende dat het in deze omstandigheden gepast voorkomt aan aanlegger, voor materiële en morele

schade, een globale vergoeding toe te kennen, ex aequo et bono geschat op 25.000 frank, daarin begrepen zijnde het reeds vroeger vastgestelde bedrag groot 6.015 fr.;

Overwegende dat het billijk voorkomt de aanvangsdatum der vergeldende intresten ook in dit geval te bepalen op 4.1.1950, datum van het ongeval;

III. *Vordering van Christiane Orban.*

Overwegende dat reeds bij vonnis dezer Rechtbank dd. 10.6.1953 het bedrag der aan aanlegster veroorzaakte onkosten bepaald werd op 24.987,50 frank;

Overwegende dat aanlegster als bediende-secretaresse werkzaam was bij de firma Melis-Orban, zijnde de kolenhandel uitgebaat door haar tante — waar ze een maandloon van 3.000 frank verdiende;

Overwegende dat naar luid van het deskundig verslag, aanlegster werkonbekwaam was aan 100 % gedurende één jaar, zijnde tot 1.1.1951, en sedertdien een blijvende invaliditeit van 20 % ondergaat;

Overwegende dat uit de door de contrôlediensten der directe belastingen te St-Niklaas afgeleverde attesten blijkt dat aanlegster ook gedurende het jaar 1950 (dienstjaar 1951) haar normaal loon van 36.000 frank heeft genoten; dat aanlegster dus, niettegenstaande haar totale werkonbekwaamheid, niettemin haar gewoon loon is blijven ontvangen ingevolge de liberaliteit van haar tante;

Overwegende dat, zoals hoger gezegd voor het geval Melis, zulks niet verhindert dat ze thans nog tegenover verweerder aanspraak maakt op schadevergoeding; dat het bedrag hiervan de som groot 36.000 fr. bedraagt, eveneens om de redenen zoals degene uiteengezet voor het geval Melis;

Overwegende dat aanlegster uit het ongeval behouden heeft een losheid van het linker kniegewricht, met bloedsomloopstoornissen en een onesthetische kromming van het rechter been, met 20 % invaliditeit voor gevolg;

Overwegende dat, evenmin als voor Herman Melis in zijn vak, deze blijvende letsels en werkonbekwaamheid haar voorzeker niet in de minste mate zullen verhinderen om haar gewoon beroep van bediende-secretaresse normaal door te drijven bij de firma Melis-Orban of elders, zodat er vooralsnog geen enkel financieel verlies of vermindering aan inkomen bestaat;

Overwegende nochtans dat, indien aanlegster ooit ingevolge onvoorziene omstandigheden verplicht werd om op een andere wijze haar brood te verdienen, deze fysische vermindering van 20 % haar voorzeker meerdere activiteitsmogelijkheden zou ontnemen en de heraanpassing bemoeilijken; dat zulks een heden-daagse en zekere schade uitmaakt, die onmiddellijke vergoeding vergt (Cass. 12.1.1953, Pas. 1953, I, 319); dat nochtans, om de redenen, rechtspraak en rechtsleer zoals aangehaald voor het geval Herman Melis, hier ook de begroting dezer schade onmogelijk afzonderlijk kan gebeuren doch dient vermengd met de vergoeding voor moreel leed, pijn en smart, enz.;

Overwegende dat aanlegster talrijke verwondingen, breuken en andere letsels over gans het lichaam opgelopen heeft, die door de deskundige breedvoerig beschreven werden; dat de genezing onbetwistbaar pijnlijk en van langen duur is geweest; dat de voormelde blijvende invaliditeit haar ook wel het werk lastiger zal maken, met snellere vermoeienis voor gevolg; dat vooral de fysische en esthetische vermindering bijzonder pijnlijk en gevoelig voorkomt waar het gaat om een zes en twintig jarige juffrouw uit een burgersmidden ener provinciestad;

Overwegende dat de gezamenlijke schade uit deze

posten voortspruitende ex aequo et bono mag bepaald op 175.000 frank;

Overwegende dat aldus het totaal bedrag der aan aanlegster ten goede komende schadevergoeding bedraagt: 175.000 fr. + 24.987,50 fr. + 36.000 fr. = 235.987,50 fr., onder aftrek der reeds uitgekeerde provisionele vergoeding groot 50.000 frank, zodat thans aan aanlegster nog verschuldigd blijft 180.987,50 fr.;

Overwegende dat hier ook, evenals voor H. Melis, de aanvangsdatum der vergeldende intresten aan 4,5 % in billijkheid dient bepaald op 4.1.1950, datum van het ongeval; dat hier ook van de gerechtelijke intresten dient afgetrokken het bedrag dat uit dien hoofde reeds betaald werd op de gekweten provisie;

Om reze redenen :

de Rechtbank, Kamer van de Alleensprekende Rechter in burgerlijke zaken, gehoord de heer A. Sobrie, Eerste substituut Procureur des Konings, in zijn advies, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, veroordeelt Juliaan Clauwaert om te betalen :

1) aan Herman Melis, de hoofdsom groot 303.067,50 frank, te vermeerderen met de vergeldende intresten aan 4,5 % op het bedrag groot 403.066,50 fr. van 4.1.1950 tot 11 April 1951, datum der inleidende dagvaarding, en van dan af met de gerechtelijke intresten onder aftrek van het reeds betaalde gedeelte ervan;

2) aan Frans Hemelaer, de hoofdsom van 25.000 fr., te vermeerderen met de vergeldende intresten aan 4,5 % van 4.1.1950 tot 4.5.1951, datum der inleidende dagvaarding, en van dan af met de gerechtelijke intresten;

a) aan Christiane Orban, de hoofdsom groot frank 180.987,50, te vermeerderen met de vergeldende intresten aan 4,5 % op het bedrag groot 235.987,50 fr. van 4.1.1950 tot 4.4.1951, datum der inleidende dagvaarding, en van dan af met de gerechtelijke intresten, onder aftrek van het reeds betaalde gedeelte ervan;

Ontzegt partijen het meer gevorderde als ongegrond; Veroordeelt verweerder tot al de rechtskosten.

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling, uitgezonderd voor wat de kosten betreft.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TURNHOUT

3e Kamer. — 5 October 1954.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Van den Hove d'Ertsenryck.

O. M. : M. De Peuter.

Advocaten : Mrs Van Hal en A. Boone.

Voorrecht. — Uitoefening van het in art. 20/5° Hypotheekwet bedoelde voorrecht bij verkoop van gebouwen en machines gezamenlijk als een geheel.

Het in artikel 20, 5° van de Hypotheekwet van 16 December 1851 bepaalde voorrecht ten behoeve van de vordering van de koopprijs van machines, gebruikt in een nijverheidsbedrijf, blijft bestaan, wanneer de koopakte overeenkomstig het derde lid van voormeld artikel 20, 5° is overgeschreven ter griffie van de aldaar bedoelde Rechtbank van Koophandel, zelfs indien het gebouw gezamenlijk met de daarin staande machines als een geheel is verkocht.

Tegen deze stelling kan niet met vrucht worden aangevoerd dat het voorrecht bij zodanige gezamenlijke verkoop in het geheel niet zou kunnen worden uitgeoefend, omdat het aandeel der machines in de

gezamenlijke koopprijs onbepaald en onbepaalbaar zijn zou. De waarde van de gebouwen en grond enerzijds en die van de machines anderzijds kan immers worden vastgesteld, rekening houdend met de inkoopprijs van de machines, de datum van aankoop en de waarde van gebouwen en grond in vergelijking met andere soortgelijke gebouwen en grond.

Van Kerckhove t/P.V.B.A. Ateliers de Construction
Louis Brenta.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt te horen verklaren voor recht dat het voorrecht op de prijs van niet betaalde roerende voorwerpen (artikel 20, 5° der wet van 16 December 1851) slechts uitgeoefend mag worden op een bepaalde prijs, voorkomende in het proces-verbaal van eidelijke toewijzing; dienvolgens te horen verklaren dat tengevolge van de toewijzing bij samenvoeging van al de goederen van de schuldenaar, die prijsbepaling niet ten genoegen van recht vaststaat; derhalve te horen verklaren dat, bij gebrek aan bepaalde prijs, het voorrecht van verweerster op de boomzaagmachine en ander materiaal ingeschreven ter griffie van de Handelsrechtbank te Turnhout op 12 December 1951, niet uitgeoefend mag worden;

Overwegende dat het vaststaat dat in voordeel van aanlegger uit hoofde van een geldlening van 182.000 frank een hypotheek in tweede rang genomen werd de 29e Augustus 1952 op een eigendom toebehorende aan de ontleners Druyts, gelegen te Oud-Turnhout, met een oppervlakte van 68 aren;

Overwegende dat het verpand onroerend goed van schuldenaar Druyts openbaar verkocht werd bij ambt van notaris de Baets te Turnhout op 18 Mei 1953 en toegewezen aan de heer Helsen Lodewijk Emiel, met de houtzaagmachine en ander materiaal dat aan dit onroerend goed gehecht is, mits de prijs van 565.000 frank;

Overwegende dat blijkt uit de voorgebrachte bescheiden dat verweerster een mechanische boomzaag aan Druyts heeft verkocht en geleverd, welke verkoop overgeschreven werd ter griffie van de Handelsrechtbank te Turnhout de 12e December 1951, ingevolge artikel 20, 5° van de wet van 16 December 1851, ten einde in voordeel van verweerster het voorrecht te behouden zelfs indien deze boomzaag onroerend zou geworden zijn door bestemming of incorporatie;

Overwegende dat wegens het saldo op de hoofdsom, conventionele intresten en procedurekosten, Druyts nog een bedrag van 94.346,70 frank verschuldigd is aan verweerster; dat in de rangregeling vastgesteld door notaris Et. de Baets de schuldvorderingen als volgt werden gerangschikt :

1) saldo nog verschuldigd aan verweerster : 94.346,70 frank;

2) bedrag verschuldigd aan de hypotheekmaatschappij en Spaarkas, eerst ingeschreven : 380.811,85 frank;

3) bedrag verschuldigd aan aanlegger Van Kerckhove-Langewouters : 196.809,30 frank;

Waarop hij slechts ontvangt een bedrag van 86.750,70 frank;

Er blijft derhalve nog een schuldvordering bestaan ten belope van 109.809,30 frank;

Overwegende dat aanlegger zich niet accoord heeft verklaard met de rangregeling vastgesteld door notaris de Baets; dat hij het bestaan van het voorrecht van verweerster op de boomzaagmachine betwist omdat, bij gebrek aan bepaalde prijs, het onroerend goed samen met machines verkocht zijnde aan 565.000 frank, het voorrecht dat verweerster kan doen gelden zonder

voorwerp wordt en derhalve het uitoefenen van dit voorrecht onmogelijk;

Overwegende dat de wetgever op ondubbelzinnige wijze de gevolgen van het veranderen van roerende goederen in onroerend goed door bestemming of incorporatie, behandelt in paragraaf 2 van artikel 20, alinea 5; dat, naar luid van deze bepaling het door nummers 4 en 5 ingestelde voorrecht ophoudt te gelden indien de roerende voorwerpen door bestemming of incorporatie onroerend geworden zijn, behalve wanneer het gaat over machines en toestellen die in nijverheidsinrichtingen gebruikt worden en indien de akte van verkoop overgeschreven is ter griffie; dat nog meer uitdrukkelijk artikel 546 van het Handelswetboek, gewijzigd door de wet van 27 Mei 1934, bepaalt dat het voorrecht zal kunnen uitgeoefend worden ingeval de machines en toestellen, waarvan de verkoop overgeschreven werd ter griffie, onroerende voorwerpen zouden geworden zijn door bestemming of incorporatie;

Overwegende dat aanlegger tevergeefs aanvoert dat het bedoeld voorrecht zou te niet gaan door de verkoop in massa; dat het inderdaad niet kan aangenomen worden dat de gevolgen van de stipte regeling die getroffen werd om het voorrecht aan derde personen bekend te maken, zouden te niet gaan door een willekeurige daad ten voordele van andere schuldeisers genomen, namelijk het toewijzen in massa van het onroerend goed met de machines en toestellen die er in geplaatst of vastgehecht werden;

Overwegende dat evenmin als argument in voordeel van de stelling van aanlegger kan aangevoerd worden dat het voorrecht niet kan uitgeoefend worden omdat bij een toewijzing in massa het aandeel der machines in de koopprijs onbepaald en onbepaalbaar is; dat bij een verkoop in massa zonder moeite door ventilatie in de koopprijs de waarde der gebouwen en grond enerzijds en de waarde van machines anderzijds kan vastgesteld worden, rekening houdend met de inkoopprijs van de machines, de datum van aankoop, de waarde van de gebouwen en grond in vergelijking met andere gebouwen (zie Schiks en Van Isterbeek, Tome III, n° 429; Répert. Prat. privilège, n°s 147, 148, 149);

Overwegende dat tot hiertoe niet met zekerheid is vastgesteld dat de waarde van de litigieuze boomzaag zou gelijk zijn aan de schuldvordering van verweerster of deze zou overtreffen; dat de Rechtbank niet over voldoende elementen beschikt om deze waarde vast te stellen; dat er derhalve een deskundige dient aangesteld te worden met de hierna bepaalde zending;

Om deze beweegredenen,

De Rechtbank, gehoord de heer R. Jansens, substituit Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies, beslissende op tegenspraak, verleent akte aan partijen dat ze van alle verdere procedure-voorschriften afzien;

Zegt voor recht dat verweersters' voorrecht, omschreven in artikel 20, 5° der Hypotheekwet, niet vervallen is ter oorzaak van de toewijzing in massa, doch integendeel bij voorkeur zal mogen uitgeoefend worden op het aandeel der machines door verweerster geleverd, in de globale koopsom.

Stelt aan als deskundige-schatter de heer E. Dieraert, Gitschotellei, 342, te Borgerhout, met zending te bepalen welk bedrag in de toewijzingsprijs der goederen Druyts te betrekken is op de machines door verweerster aan Druyts geleverd.

Kosten voorbehouden.

NOOT : Verg. in dit nummer vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen d.d. 10 November 1954.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

8e Kamer. — 10 November 1954.

Voorzitter : M. Deckers.

Referendaris : M. P. Cornet.

Advocaten : Mrs Wyffels en A. Dieryck.

Voorrecht. — Voorrecht van de verkoper van in een industriebedrijf gebruikte machines. — Niet vereist dat de machines onroerend geworden zijn door bestemming. — Ook een tractor, bestemd voor het vervoer van de door de koper vervaardigde producten, kan onder het voorrecht vallen. — Voortgezet gebruik van de machines in het eigen bedrijf van de koper niet vereist.

Verkoop van een tractor met aanhangwagen aan een P.V.B.A. ten behoeve van haar industrieel bedrijf; facturen overeenkomstig de wet van 27 Juli 1934 (Hypotheekwet artikel 20, 5°, lid 3, en Faillissementswet, artikel 546, lid 3), overgeschreven in het aldaar bedoelde register. Faillissement van de koopster. Beroep op het in artikel 20, 5° Hypotheekwet bepaalde voorrecht.

De mening van de curator dat het voorrecht alleen zou gelden, indien de machines en toestellen onroerend zijn geworden door bestemming, is in strijd met de bewoordingen, zowel van artikel 546 der Faillissementswet als van artikel 20, 5° Hypotheekwet: deze laatste wetsbepaling maakt immers in haar eerste lid geen onderscheid tussen de voorwerpen, die roerend gebleven zijn en die welke onroerend zijn geworden door bestemming. Artikel 20, 5°, lid 2, Hypotheekwet en artikel 546, lid 4, Faillissementswet bepalen, dat het voorrecht blijft bestaan, zelfs indien de machines en toestellen onroerend zijn geworden door bestemming; uit de vergelijking van beide wetsbepalingen volgt, dat het voorrecht niet afhankelijk wordt gesteld van het onroerend geworden zijn door bestemming van de machines en toestellen.

Een mouterij is een industrieel bedrijf, daar zij tot voorwerp heeft de omvorming van de grondstoffen, die zij behandelt. Een tractor, die bestemd is voor het vervoer van de in het bedrijf voortgebrachte koopwaren, kan onder bedoeld voorrecht vallen.

Het feit dat de tractor in de laatste tijd niet meer is gebruikt in het eigen bedrijf van de koopster, maar tot vervoer van de producten van een ander, heeft het voorrecht niet voor de verkoper doen tenietgaan; de koper vermag immers niet de bestemming van de gekochte zaak te wijzigen met het gevolg, dat het voorrecht van de verkoper zou te niet gaan. Voor het behoud van het voorrecht is het niet nodig, dat de koper de machines en toestellen in zijn eigen bedrijf gebruikt.

Faillissement P.V.B.A. Malterie Antverpia t/
N.V. Kredietbank.

I. Betreffende de schuldvordering van de N.V. Kredietbank :

Overwegende dat aangeefster een schuldvordering heeft ingediend ten bedrage van : 1) 286.553 frank wegens saldo, intresten en gerechtskosten voor financieringsverhandelingen; 2) 12.192,34 frank wegens de solidaire borg die de failliete firma gegeven had voor de verplichting van mevr. Wwe Lucienne Peetermans-Callaerts;

Dat aangeefster haar inschrijving in het bevoorrecht passief vordert ten belope van 270.830 frank op grond van artikel 20, 5° van de wet van 16 December 1851 en voor de som van 9.850 frank als zijnde gerechtskosten;

I. Overwegende dat de curator het bevoorrecht karakter van de schuldvordering van 270.830 frank betwist;

Overwegende dat aangeefster zich beroept op de bevoorrecht van de verkoper van roerende voorwerpen, meer bepaald van machines en toestellen die in de nijverheidsinrichtingen gebruikt worden onder de voorwaarden door hogergemelde wetsbepaling, alsmede door artikel 546 der Faillissementswet voorzien en wel in de volgende omstandigheden :

Dat de failliete firma bij N.V. Remorques D.A.F. aangekocht had een tractor met aanhangwagen volgens facturen dd. 30 December 1953 en 29 Januari 1954; dat deze facturen respectievelijk op 13 Januari en 14 Februari 1954 werden overgeschreven ter griffie van de Rechtbank van Koophandel van Antwerpen in het door vermelde wetsbepalingen voorziene register;

Dat aangeefster luidens overeenkomst van 15 December 1953 met de failliete firma gesloten zich verbonden had deze aankoop van toestellen te financieren en dat zij op 22 December 1953 aan de firma verkoopster een bedrag van 300.000 frank gestort had in betaling, luidens kwijting met subrogatie volgens dewelke zij gesubrogeerd werd « in alle rechten, voorrechten, verhaalmiddelen en waarborgen ten opzichte van de koper en meer speciaal in zijn wettelijk voorrecht van verkoper... »;

Dat uit deze elementen volgt en dat niet betwist is dat de pleegvormen die door voormelde wetsbepaling vereist worden om het voorrecht te kunnen uitoefenen, nageleefd werden;

Overwegende dat de curator vooreerst staande houdt dat het voorrecht enkel zou toepasselijk zijn op toestellen voor nijverheidsinrichtingen, t.t.z. « toestellen die onroerend zijn bij bestemming »;

Dat dit betoog in tegenstelling is met de bewoordingen zowel van art. 546 der Faillissementswet als van artikel 20, 5° van de Hypotheekwet, vermits enerzijds laatstgenoemde wetsbepaling in haar eerste alinea geen onderscheid maakt tussen de voorwerpen die roerend gebleven zijn en deze die onroerend bij bestemming geworden zijn; dat artikel 546, alinea 4, en artikel 20, 5° en alinea 2 bepalen dat het voorrecht blijft bestaan voor de verkoper van machines en toestellen zelfs wanneer zij onroerend bij bestemming geworden zijn, hetgeen moest verklaard worden vermits in dit laatste geval deze toestellen door een andere zakelijke waarborg konden gedekt worden, maar dat uit de vergelijking van beide wetsbepalingen moet afgeleid worden dat het voorrecht niet afhangt van de onroerende bestemming, die aan de toestellen en machines gegeven wordt;

Overwegende dat de curator nog stelt dat de verkochte tractor en aanhangwagen niet beantwoorden aan het begrip « machines en toestellen die in de nijverheidsinstellingen gebruikt worden »;

Dat dit betoog niet opgaat; dat, inderdaad, uit de omstandigheden der zaak blijkt dat de failliete firma wel als een nijverheidsinrichting moet aangezien worden, vermits een mouterij uiteraard als voorwerp heeft de omvorming van de grondstoffen die zij verbruikt;

Overwegende dat thans algemeen aangenomen wordt dat de autotractor bestemd tot het vervoeren van de door de nijverheidsinrichting geproduceerde koopwaren, het voorwerp kunnen uitmaken van het voorrecht waarvan sprake (zie Fredericq, VII, n° 417, blz. 601;

Piret, le Droit au prix du vendeur de meubles corporels, blz. 87);

Overwegende dat de curator eindelijk laat gelden dat aangeefster het voorrecht niet mag inroepen omdat de tractor en de aanhangwagen na December 1953 niet meer gebruikt werd voor de uitbating van de nijverheid van de failliete firma, maar door deze laatste aangewend werd tot het vervoer van goederen van de p.v.b.a. Malterie d'exportation forestoise;

Dat hier ook het betoog van de curator faalt vermits het niet van de koper mag afhangen de bestemming van de verkochte zaak te wijzigen met het gevolg dat het verworven voorrecht van de verkoper zou vervallen;

Dat deze feitelijke wijziging zonder invloed blijft op het voorrecht; dat, inderdaad, het niet noodzakelijk is voor het behoud van het voorrecht dat de koper de machines en toestellen gebruikt en dat de wet het behoud van het voorrecht niet onderwerpt aan de verwezenlijking van het industrieel gebruik (Fredericq, *ibid.*);

Dat het bevoorecht karakter van de schuldvordering van aangeefster dus wel moet erkend worden;

Overwegende dat niet betwist wordt, dat de tractor met aanhangwagen gedwongen verkocht werden en dat tussen partijen overeengekomen werd dat, om de opbrengst ervan te vereenzelvigen en zelfstandig te behouden, de prijs in de plaats gesteld van de verkochte toestellen, op een afzonderlijke rekening geplaatst werd op de consignatiekas;

Dat waar het voorrecht van de verkoper van onbetaalde machines en toestellen in de zin van de wet een speciaal voorrecht is dat draagt op de zaak waarop het voorrecht uitgeoefend wordt, het voorrecht van aangeefster enkel kan uitgeoefend worden op de verkoopsprijs;

Dat tussen partijen vaststaat dat de verkoop een netto bedrag van 210.000 frank heeft bereikt en dat de schuldvordering van aangeefster dus tot dit bedrag als bevoorrecht moet aangezien worden; dat de schuldvordering wegens de financiering van de aankoop van de tractor met aanhangwagen voor het overige slechts een gewone schuldvordering uitmaakt, aldus ten bedrage van 60.850 frank;

II. (zonder belang).

NOOT: De Faillissementswet van 18 April 1851 heeft het voorrecht van de verkoper van mobiele voorwerpen behouden, ook ten opzichte van de massa, doch beperkt tot de in nijverheidsinstellingen gebruikte machines en werktuigen (artikel 546, alinea 2).

Daartoe is de overschrijving vereist van de verkoopakte ter griffie van de Rechtbank van Koophandel van de woonplaats van de koper. Alzo wordt het voorrecht behouden gedurende twee jaar, thans vijf jaar (artikel 27, Juli 1934).

In beginsel werd nochtans het voorrecht van de koper ten opzichte van de massa afgeschaft (artikel 546, alinea 1).

Deze wettekst moet dan ook in enge zin verklaard worden. Het voorrecht mag niet worden uitgebreid buiten de wettelijke bepaling.

Een eeuw geleden was de wetgevende macht vooral bekommerd over « des pompes à feu et les mécaniques », waarvan de betaling op termijn geschiedde.

In het algemeen belang en opdat de gewoonlijk verstrekte kredietmogelijkheden door de fabrikanten-verkopers niet tot het verleden zouden behoren, heeft de Senaat het voorrecht van de verkoper, zelf na faillissement, ten dele behouden.

De Kamer, die de Franse wet van 28 Mei 1838 tot

model nam, had het voorrecht van de verkoper van roerende voorwerpen volledig afgeschaft. De Senaat hield rekening met de belangen van de fabrikanten-verkopers en stelde de uitzondering voor, die in de wet werd opgenomen (Pasinomie 1851, n° 142, p. 139, noot 4).

De wet van 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheken heeft deze uitzondering behouden voor de machines, die onroerend worden door bestemming (artikel 20, 5°, 2e alinea; Parent, p. 123).

De uitbreiding tot de vrachtwagens kon niet door de wetgever van 1851 worden voorzien. Nochtans vormen zij een essentiële factor van een nijverheid voor het aanvoeren van grondstoffen en het afvoeren van producten. Zij beantwoorden aan het begrip « machines ».

Als voorwaarde wordt gesteld dat zij normaal vereist zijn voor de uitbating van de nijverheid, althans daartoe bestemd waren bij de aankoop. (Piret, *Droit du Vendeur au Prix d'effets mobiliers*, n° 40, blz. 85 en volg.; De Page, III, 1, n° 221; Fredericq, VII, blz. 600, die ten onrechte het voorrecht schijnt te beperken tot de vrachtwagens onroerend door bestemming.)

De rechtspraak heeft zich niet veel over deze zienswijze uitgesproken. Een arrest van het Hof van Luik van 17 Februari 1909 (Pas. 1910, II, 66 en volg.) aanvaardt het beginsel in brede termen.

Een later vonnis van Verviers, 29 October 1927, Pas. 1928, III, 73, weigert dit voorrecht toe te passen op vrachtwagens. Dit vonnis werd bevestigd door het Hof van Luik, dat de mogelijkheid van dit voorrecht niet uitsluit, maar het weigert toe te passen op vrachtwagens gebruikt in een kolennmagazijn, dat met een nijverheidsinstelling niet kan worden gelijkgesteld (Luik, 21 Mei 1928, *Revue des Faillites* 1929, p. 281 en vlg.).

Vandaar het belang van dit vonnis, dat goed gemotiveerd is.

A. Dieryck.

Verg. het in dit nummer opgenomen vonnis van de Rechtbank te Turnhout, dd. 4 October 1954.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

26 April 1954

Voorzitter : M. Vleurinck

Rechters : MM. Taevernier en Roegiers

Referendaris : M. Sabbe

Advocaten : Mrs Puissant en De Gezelle

Onrechtmatige daad. — Gedingvoering. — Roekeloos en tergend verweer. — Verplichting tot vergoeding van de daardoor veroorzaakte schade.

Indien een schuldenaar in een vroeger geding in strijd met de waarheid zijn schuld gedeeltelijk heeft ontkend met gevolg, dat de vordering van zijn schuldeiser slechts voor het niet-ontkende gedeelte is toegewezen, omdat schuldeiser niet in staat was het bewijs te leveren van de verschuldigdheid van het meerdere, heeft de schuldenaar een tergend en roekeloos verweer gevoerd en moet hij de dientengevolge door de schuldeiser geleden schade vergoeden. Onder deze schade zijn begrepen de door de schuldeiser tot invordering gemaakte kosten.

Declercq t/ Debruyne.

Overwegende dat de eis strekt tot veroordeling van

verweerder om aan eiser te betalen de som van 4.364 frank met de gerechtelijke intresten, zijnde het beloop der schade, door eiser geleden tengevolge van het kwaadwillig verweer van verweerder tegen de vordering tot betaling van 11.250 frank;

Overwegende dat verweerder niet betwist, dat hij in strijd met de waarheid staande hield voor deze Rechtbank dat hij slechts 7.972 frank schuldig was in plaats van 11.250 frank en hij veroordeeld werd tot betaling van slechts 7.982 frank, omdat eiser toen de bewijzen niet kon leveren van het totale bedrag zijner vordering;

Overwegende dat verweerder gehouden is al de schade te vergoeden, die eiser heeft geleden door deze schuldige houding;

Overwegende dat de onverantwoordelijke houding van verweerder wellicht eiser uitgaven heeft doen doen, die hij anders niet zou gedaan hebben of die normaal niet zouden verantwoord zijn, maar dat deze uitgaven in de bijzondere omstandigheden begrijpelijk zijn; dat dus de 2.020 frank aan het zakenkantoor Hulp en Bemiddeling door verweerder dienen te worden vergoed; dat ook de 2.000 frank voor niet begrote gedingskosten en 120 frank voor 1/3 gedingskosten van het vonnis dd. 4 November 1953 juist voorkomen;

Overwegende dat de eis tot betaling van 214 frank vergoedende intresten gegrond is;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle meerdere en tegenstrijdige besluitend verwerpende, veroordeelt verweerder om aan eiser te betalen de som van 4.364 frank met de gerechtelijke intresten;

Verwijst verweerder in de kosten van het geding;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-teenstaande hoger beroep en zonder borgstelling.

NOOT: Verg. betreffende niet begrote gerechtskosten:

Rechtsleer: Laurent, t. XX, n^{rs} 412 en volgende; Picard Edmond, Belgique Judiciaire, 1867, p. 273 en volgende; Goedseels, Traité théorique et pratique des Indemnités, n^{rs} 296 en volgende; Beltjens, Code Civil, IV, blz. 286 en volgende, n^{rs} 480 tot 497; Pandectes, V^o, Action Téméraire; idem, V^o, Plaideurs Téméraires; idem, V^o Préjudice, n^{rs} 248 en volgende; Campion, La théorie de l'abus des droits, 1925, blz. 62 en blz. 202.

Rechtspraak: Brux. Civ., 10 Januari 1866, B.J. 1866, col. 348; Brux. Ap., 12 Mei 1893, P.P. 1893, 1044; Gand Ap., 4 Juli 1900, P.P. 1901, 282; Brux. Civ., 9 Januari 1928, P.P. 1928, 9; Brux., 2 Augustus 1837, Pas. 1837, II, 202; Brux. Civ., 5 April 1865, B.J. 1865, col. 695 en nota; Gand, 20 Februari 1889, B.J. 1889, col. 403; Brux., 2 Mei 1937, Pas. 1837, bl. 202; Liège, 17 Juli 1895, P.P. 1895, 1892; Liège, Corr., 19 November 1890, P.P. 1891, 284-285; Liège, Ap., 30 Mei 1900, P.P. 1900, n^{rs} 1052-53; Cass. fr., 5 Maart 1894, D.P. 1894, I, 168; Civ. Charleroi, 14 Juli 1949, J.T. 1950, p. 139; Gent, 29 November 1950, R.W. 1950-51, 9174

POLITIËRECHTER TE PEER

21 September 1954.

Rechter: M. Roelandts.

Advocaten: Mrs Maris en Willems.

Wegenverkeer. — Elkaar ontmoetende weggebruikers. — Verplichting van hem, die aan de ander voorrang verschuldigd is. — Principe van de absolute prioriteit.

Het nieuwe verkeersreglement verplicht de weggebruikers, die elkaar ontmoeten, niet meer de helft van de rijweg voor elkander vrij te laten, maar beveelt hun zo dicht mogelijk aan de rechterkant van de rijweg te blijven en eventueel aan hun linkerzijde voldoende ruimte te laten, zodat ieder bestuurder gemakkelijk kan doorrijden.

De weggebruiker, die aan een ander voorrang verschuldigd is, moet bij het oprijden van een hoofdweg niet alleen rekening houden met de snelheid van hem, die voorrang heeft en met de afstand, waarop deze zich bevindt, maar ook met zijn stand. Zulks betekent, dat de voorrang over heel de breedte van de weg geldt, m. a. w. dat de voorrang op een hoofdweg behouden blijft, zelfs wanneer hij, die de voorrang heeft, in het midden van de rijweg rijdt en bijgevolg zelf fout is. Uit dit alles blijkt, dat het nieuwe verkeersreglement het principe van de « absolute prioriteit » van hem, die een voorrang heeft, bevestigt.

O. M. en Mertens b.p. t./Cardinaels en Mertens.

Overwegende dat tweede betichte uit het Stationplein te Peer komend de rijbaan Peer-Bree, welke een hoofdweg is daar er een spoor in ligt, is opgereden en dienaangaande zelf verklaard heeft: « Ik reed de hoofdweg op met een snelheid van ongeveer 5 km per uur. Op die plaats aldaar stond nog een menigte volk. Ik reed naar de rechterkant van de rijbaan ».

Dat het eveneens uitgemaakt is dat op het ogenblik der aanrijding het voertuig van tweede betichte, lichtjes over de linkerhelft der rijbaan, te zijnen opzichte stond;

Overwegende dat het nieuw verkeersreglement dd. 8 April 1954, aan de weggebruikers die elkaar ontmoeten, zoals in casu, niet meer verplicht « de helft » van de rijweg of eventueel van de rijbaan voor elkaar vrij te laten, maar hun gebied zo dicht mogelijk bij de rechterrand van de rijbaan te blijven en gebeurlijk aan hun linkerzijde genoeg ruimte te laten, zodat iedere bestuurder gemakkelijk kan doorgaan;

Overwegende dat tweede betichte die de weg, Peer-Bree, — welke een hoofdweg is ten opzichte van die waarop hij zich bevond — naderde, de eerste betichte die op deze hoofdweg reed moest laten voorgaan en dat tweede betichte slechts mocht verder rijden indien hij zulks, gelet op de plaats, de verwijdering en de snelheid van eerste betichte, kon doen zonder gevaar voor ongevallen;

Overwegende dat tweede betichte, voorrangplichtige, bij het oprijden van de hoofdweg, niet alleen rekening moest houden met de snelheid van de voorranghebbende en met de afstand waarop deze zich bevond, maar ook met zijn stand; dat zulks betekent dat de voorrang uitdrukkelijk op heel de breedte van de weg geldt, m.a.w. dat de voorrang op een hoofdweg behouden blijft, zelfs wanneer de voorranghebbende in het midden van de rijbaan reed en bijgevolg zelf een fout

beging; dat uit dit alles blijkt dat het nieuw verkeersreglement het principe der « absolute prioriteit » van de voorrang hebbende heeft gevestigd;

Overwegende dat uit het onderzoek ter zitting is gebleken dat de feiten ten laste gelegd van eerste betichte niet genoegzaam bewezen zijn en dat hij voor een hindernis stond welke niet kon voorzien worden; dat anderzijds de feiten welke een overtreding uitmaken op de art. 16/1-4 en 26/1 van het K. B. dd. een hindernis stond welke niet kon voorzien worden; 8 April 1954, bewezen zijn en dat de andere betichtingen (art. 20/1-2) ten laste gelegd van tweede betichte als niet bewezen voorkomen.

BIBLIOGRAPHIE

Prof. Mr E. M. MEIJERS. — **Verzamelde privaatrechtelijke opstellen.** — Eerste deel. — Universitaire pers Leiden. — Leiden 1954. — 407 p.

Wanneer ondergetekende in het R. W. van 4 Juli 1954 bij het zo onverwacht overlijden van Prof. Meijers, hulde bracht aan de nagedachtenis van de grote rechtsgeleerde, eindigde hij zijn artikel met de volgende beschouwing: « Laten wij hopen dat, zoals dit gebeurd is met de andere grote Nederlandse jurist Prof. Paul Scholten, spoedig in Nederland een comité zal gevormd worden voor de uitgave van het volledig werk van Prof. Meijers, daar al te veel van de schatten, die hij zo kwistig heeft geboden, verspreid liggen en voor de Vlaamse juristen ongenaakbaar zijn. Dit zal het mooiste monument zijn dat de Nederlandse rechtswereld zal kunnen oprichten voor de betreurde overledene. »

Veel vroeger dan iemand had durven verwachten is deze wens in vervulling gegaan en zopas is het eerste deel verschenen van de « Verzamelde privaatrechtelijke opstellen » van Prof. E. M. Meijers. Deze verrassende spoed is slechts mogelijk geweest tengevolge van de omstandigheid dat reeds tijdens het leven van Prof. Meijers tot het bundelen en uitgeven van zijn belangrijkste privaatrechtelijke opstellen besloten was geworden. Hij heeft zelf nog kunnen medewerken aan het uitkiezen en het verzamelen van deze opstellen.

De commissie welke thans voor de uitgave zorgt bestaat uit de professoren Cleveringa, Drion, De Grooth, Kolléwijn, van Oven en Wiersma. Uit het korte voorwoord, dat in het thans verschenen eerste deel gepubliceerd werd, vernemen wij dat het de bedoeling is de uitgave te beperken tot drie bundels. De eerste bundel die thans verschenen is bevat de opstellen over algemene onderwerpen, huwelijksgoederenrecht en erfrecht, de tweede bundel zal de opstellen bevatten over zakenrecht en bewijsrecht, en de derde, deze over verbintenissenrecht en internationaal privaatrecht.

Het zal voorzeker vele van de bewonderaars van Prof. Meijers spijten dat de commissie heeft moeten beslissen, wegens materiële redenen, de zo belangrijke rechtshistorische opstellen van Prof. Meijers niet te bundelen en dat men ook heeft moeten afzien van het verzamelen en uitgeven van zijn annotaties op de arresten van de Hoge Raad. Dit vooral is jammer, want ieder weet dat deze annotaties enig in hun soort waren en dat ze steeds aan Prof. Meijers de gelegenheid gaven zijn fantastische kennis op het gebied van de geschiedenis, de rechtsvergelijking en de recht-

spraak in onmiddellijk verband te brengen met de vraagstukken die aanleiding hadden gegeven tot het besproken arrest. Het zou voorzeker te betreuren zijn wanneer deze merkwaardige annotaties in de « Nederlandse jurisprudentie » zouden begraven blijven en het is stellig te hopen dat, wanneer eenmaal de drie bundels der privaatrechtelijke opstellen zullen verschenen zijn, er ook een keus zal kunnen gepubliceerd worden van de belangrijkste annotaties van Prof. Meijers.

Voor de Vlaamse juristen is deze eerste bundel van het allergrootste belang omdat er in gebundeld worden zes studies betreffende de algemene theorie van het recht en tevens omdat er in te vinden zijn de menigvuldige voordrachten welke Prof. Meijers in de laatste jaren heeft gehouden in de meest verschillende middens en de belangrijkste artikelen die hij heeft gepubliceerd over de herziening van het Nederlands Burgerlijk Wetboek.

Enkele van deze studies zijn ook in de Vlaamse juristenmiddens door velen gekend. De meeste zijn echter hier te lande iets nieuws waarvan in brede kring gretig zal worden kennis genomen. Want de algemene onderwerpen, die in deze opstellen behandeld worden, tonen werkelijk Prof. Meijers op zijn best en zij doen op voortreffelijke wijze de wondere harmonie uitschijnen die bij de auteur aanwezig is tussen de verschillende bijzondere eigenschappen die de grote jurist kenmerken. Wij vinden er in de eerste plaats de realist, met de grondige kennis van de psychologie van het volk en van de werkelijkheid van het rechtsleven in al zijn facetten, wij ontmoeten er de historicus, die zijn uitgebreide geschiedkundige kennis te pas brengt bij de beoordeling van de historische groei van het burgerlijk recht, wij vinden er de voortreffelijke kenner der rechtspraak, die met scherpe blik de rechtsvormende kracht van de jurisprudentie naspeurt en wij vinden er vooral de gave idealist, met zijn eerbied voor de billijkheid en zijn afkeer voor de chicane, volledig beheerst door een vurig rechtvaardigheidsideaal.

Heftig verzet zich Prof. Meijers tegen de opvatting die tegenwoordig in zo vele middens aanvaard wordt, dat « de kennis van het recht geen ander voordeel heeft dan die van een goed georganiseerde inlichtingsdienst omtrent de mogelijkheid een proces voor de rechter te winnen of te verliezen. » (blz. 84). Daartegenover stelt hij zijn mening dat « in ieder onzer nog leeft de overtuiging aan een aan geen land of tijd gebonden gerechtigheid » (blz. 86). Dit is wel het meest merkwaardige in al deze opstellen dat de auteur zijn scherp realistische visie op de maatschappelijke toestanden en op het leven in het algemeen, weet te beheersen door zijn sterk idealistisch geloof in het beginsel der rechtvaardigheid.

Het is in dit licht dat hij de meest spannende vraagstukken behandelt van de algemene theorie van het burgerlijk recht: het vraagstuk der vrije rechtspraak, de verhouding tussen rechter en wetgever bij de rechtsvorming, de betekenis der burgerlijke wet in de huidige samenleving, de wetsuitlegging, het misbruik van recht en de ontwikkeling van de nationale gedachte in het recht. Deze nationale gedachte brengt geenszins, zoals sommigen beweren, een achteruitgang voor de rechtsbeoefening en de rechtswetenschap. Meijers toont aan dat de band met het verleden nooit geheel verbroken wordt en dat wij steeds blijven gebruik maken van de ervaring en de argumenten in vroegere eeuwen opgedaan en opgesteld (blz. 85), maar, merkt de auteur gevat op: « de drang naar een van tijd en plaats onafhankelijke rechtvaardigheid is één, haar verwezenlijking in een tijd van hef-

tige beroering der maatschappij is iets anders» (blz. 87).

Wat zijn deze opstellen voor elk jurist een verkwikkelijke lectuur. Voortdurend houdt Prof. Meijers de aandacht geboid, voortdurend geeft hij voorbeelden die de geest treffen en die zijn gedachten-gang illustreren en regelmatig komt bij de behandeling van de meest diepgaande vragen een geestigheid of een schalkse opmerking de atmosfeer verfrissen. En hoe sterkend zullen tot onze jonge juristen niet de woorden spreken van een geleerde van de waarde van Prof. Meijers wanneer hij, als slot-som van zijn overwegingen de rotsvaste overtuiging uitsprekt: «wie in de rechtvaardigheid gelooft, gelooft ook in haar uiteindelijke overwinning, onverschillig of het recht internationaal of nationaal gevormd wordt» (blz. 88).

Wie deze eerste bundel opstellen ter hand neemt leest in één adem de verschillende studies over de algemene onderwerpen door.

Met niet minder belangstelling zal hij ook kennis nemen van het tiental opstellen die gewijd zijn aan «het tot stand komen, de wijziging en de herziening» van het Nederlands Burgerlijk Wetboek. In deze opstellen, die gezamenlijk iets meer dan honderd bladzijden beslagen, legt Prof. Meijers er zich in de eerste plaats op toe de juristen te overtuigen van de volstreekte noodzakelijkheid ener volledige herziening van het Burgerlijk Wetboek. De codificatie van de burgerlijke wet is een waarde die wij voor een volk niet hoog genoeg kunnen aanslaan. De codificatie is echter geen volmaakt werk en zij veroudert met de tijd. Zij vertoont talrijke innerlijke tegenstrijdigheden en slordigheden, zij legt soms getuigenis af van volstreekte stelselloosheid (blz. 140); veel gebieden geven aanleiding tot absolute rechtsonzekerheid (blz. 142). Weliswaar tracht de jurisprudentie aan deze gebreken te verhelpen, doch Prof. Meijers vindt het voor de wetenschap een groot gevaar het zwaartepunt van onze rechtsontwikkeling in de rechtspraak te zoeken (blz. 142). Hij meent dat onze juristen vandaag geworden zijn tot bewaarders van musea, waarvan het de hoofdtak is rechterlijke uitspraken te classeren en te catalogiseren. Deze museumarbeid van de precedentencultus drukt op de rechtspraktijk, op het rechts-onderwijs en op de rechtsontwikkeling in het algemeen. Het is noodzakelijk dat de wetgever op gezette tijden het recht, dat zich casuïstisch gevormd heeft, in algemene klare regels tracht samen te vatten, opdat op de duur de codificatie niet onder de overwoekering der precedenter zou ten gronde gaan (blz. 143).

Naast deze stelling, die Prof. Meijers adstrueert in zijn verschillende opstellen met een rijkdom van overtuigende argumenten, geeft hij ook inlichtingen over de methode die door hem gevolgd is geworden bij de herziening van het Nederlands Burgerlijk Wetboek, die hem was opgedragen geworden. Wij vernemen hoe Prof. Meijers zich in de eerste plaats heeft ingespannen om te streven naar een zo breed mogelijke samenvatting in algemene regels (blz. 151). Hij erkent volkomen dat aan een al te abstracte formulering een ernstig gevaar verbonden is, doch acht dit onvermijdelijk en voegt er aan toe «het is alleen te ontgaan doordat een verstandige rechter in twijfelgevallen de voorschriften meer naar hun doel en hun sociale functie, dan naar de letter toepast. Daarnaast verdient het wellicht overweging bij die gedeelten van het recht, die de meest algemene regels geven, uitdrukkelijk te bepalen, dat een regel ophoudt te gelden, wanneer op grond van bijzondere omstandigheden in het gegeven geval toepassing van de regel in hoge mate

onbillijk zou zijn» (blz. 152). De opstellen die Prof. Meijers wijdt aan zijn voorbereidingen tot het nieuwe Nederlands Burgerlijk Wetboek zullen voor al degene die er kennis van nemen een kostbare inleiding zijn tot dit werk van zo grote betekenis.

Laten wij hier nog even de bewonderenswaardige ootmoedigheid van een man als Meijers in het licht stellen, waar hij op blz. 150 schrijft: «het remmende element voor een goede rechtsontwikkeling zit dan ook maar voor een deel in de wet; het zit voor een even groot deel in ons zelf. Want bij mijn voorbereidend werk heeft het mij steeds meer en meer getroffen hoe beperkt het denkvermogen van de mens is en hoe ook de mens, die zich geheel vrij waant van sleur en traditie, in zijn denken en doen van hetgeen hem overgeleverd is, afhankelijk is.» Deze spontane opwelling van oprechtheid strekt Prof. Meijers in grote mate tot eer.

Het derde en vierde gedeelte van deze eerste bundel bevatten opstellen over huwelijksgoederenrecht en erfrecht. Daar de basiswetgeving in België anders is dan in Nederland zijn deze opstellen niet onmiddellijk van belang voor onze juristen die in de praktijk staan, doch zij krioelen van wetenswaardigheden betreffende de rechtsvergelijking in verschillende landen en zij bewijzen, zoals al wat Meijers geschreven heeft, het meesterschap van de geniale jurist. Daarom zullen ze voorzeker ook in ons land heel wat belangstelling wekken.

Het lezen van deze eerste bundel opstellen doet ons met ongeduld naar de twee volgende delen verlangen.

René Victor.

G. P. J. BANNENBERG, Organisatie en Bestuur van de Middeleeuwse Universiteit. Nijmegen, Druk. Gebr. Janssen, 1953, 184 p.

De middeleeuwse universiteit is in haar ontstaan te danken aan een groeiproces uit bestaande scholen; het moment van het ontstaan en de corporatie is hierin beslissend.

In deze doctorsdissertatie schetst de auteur eerst het ontstaan en de inrichting van de grote Universiteiten Parijs en Bologna, waarbij vooral op de verschillen wordt gewezen. Voor de Parijse universiteit werd de corporatie officieel erkend door het recht van procurator, ontvangen van paus Innocentius III in de jaren 1210-1216.

Daarna wordt de historische ontwikkeling geschetst van de Europese universiteiten tot 1500. Betrekkelijk weinig universiteiten hebben zich in de Middeleeuwen ontwikkeld uit kathedrale of collegiale scholen; geen enkele is ontstaan uit een kloosterschool.

De stadsscholen waren aanleiding tot het ontstaan van vele universiteiten vooral in Zuid-Frankrijk en Italië. Doch de meeste universiteiten zijn tot stand gekomen als nieuwe stichtingen. De uniforme verbreiding van het groot aantal universiteiten vóór 1500 is te danken, naast de herleving van de wetenschapsbeoefening, het nationalisme en de wijsgerige stromingen in de late Middeleeuwen, aan de verspreiding van professoren en studenten vanuit Parijs en Bologna, door *secessio*, *dispersio*, *migratio*, *invitatio* en aan de invloed van afgestudeerden van deze universiteiten.

Daarna onderzoekt hij de universitaire constitutie in Italië, Spanje en Portugal, Frankrijk, Midden-Europa en Engeland; verder de rechtspositie van de professoren: het *licentia docendi*, de aanstelling, de salariëring, de taakverdeling.

De typering van de middeleeuwse universiteiten, zoals zij door vele schrijvers gegeven wordt als beziteloos, zonder eigendom, gebouwen of outillage is slechts

gedeeltelijk en voor een korte periode juist. Als gebouwen spreekt hij de eigen gebouwen, colleges, hospitia, paedagogia en bibliotheken.

De professoren beoefenden het magisterium slechts gedurende een korte periode als een eigen bedrijf, op eigen risico en afhankelijk uitsluitend van de bijdragen der studenten. Betrekkelijk spoedig werden toelagen, salarissen, prebenden en collegiaturen aan de professoren verstrekt. Van de zijde der professoren werd het aantal professorenzetels door co-optatiesysteem beperkt. In de XV^{de} eeuw werd aan de professoren de leerstof aangewezen, dus een leeropdracht verstrekt.

De persoonlijke verhouding van magister tot scholaris, zoals deze bestond bij de vroegmiddeleeuwse studia en die beslissend was bij de studie, werd vervangen door ene corporatieve verantwoordelijkheid van de professoren in de faculteiten en van de studenten in de naties. Naarmate echter de naties verzwakten, verminderde de invloed van de studenten in de *congregatio generalis* van de *universitas* en vermeerderde de invloed van de professoren op het bestuur van de universiteit.

Onder de elementen, die in de Middeleeuwen het begrip *studium generale* bepaalden, is de corporatieve organisatievorm van magistri het meest bepalende.

De corporatieve verenigingsvorm boette reeds spoedig in aan democratische werkwijze door uitholling van het gezag en de verantwoordelijkheid van de *congregatio generalis*, door de instelling van een *collegium universitatis*, door vermindering en verzwakking van de invloed der naties en door een toenemende staatsbemoeiing.

Tot slot typeert de auteur de student in zijn ouderlijk milieu, zijn leeftijd, zijn onderdak, zijn inschrijving, zijn dagorde en studiejaar, zijn examens en zijn promotie.

Een uitvoerige bibliographie besluit dit knap opgezette boek.

L. Th. Maes.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

De aanstaande algemene vergadering van het Verbond zal gehouden worden te Brussel op Zaterdag, 12 Februari 1955, te 15 uur, in het Paleis van Justitie.

DAGORDE :

1. Lofrede voor de heer Stafhouder Carl de Cocq van Mechelen, door de heer Stafhouder Nobels.
2. Wetsontwerp op de uitoefening van het beroep van advocaat.
3. Het Verbond en de Raden der Orde.
4. De Internationale Unie der Advocaten.
5. Het statuut van de verdediging op strafgebied en de hervorming van het beteugeland onderzoek.
6. Beroepsoriëntering. — Universitaire studiën.
7. Pensioen der Onafhankelijken.
8. Varia.

Onmiddellijk na de vergadering zal de heer Minister Albert LILAR, gewezen voorzitter van het Verbond, de leden ontvangen in de salons van het Ministerie van Justitie.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 December - 31 December 1954)

I. STAATS- EN ADMINISTRATIEF RECHT

1. *Nationale Mij voor Goedkope Woningen.* — Bij K.B. van 23 November 1954 (Stbl. 1 December 1954, 8.205) worden de intrest en de delgingslasten vastgesteld, te dragen door de Nationale Mij voor goedkope woningen en woonvertrekken op de in 1954 gelichte en nog te lichten schijven harer leningen.

2. *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.* — Bij K.B. van 22 November 1954 (Stbl. 3 December 1954, 8.248) worden maatregelen genomen, teneinde een betere verdeling van het personeel onder de verschillende parastatale instellingen, ressorterende onder het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg, alsmede een efficiënter en economischer beheer van hun diensten te verzekeren.

3. *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.* — Krachtens M.B. van 30 November 1954 (Stbl. 3 December 1954, 8.250) wordt bij de studiedienst van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg een raadgevende commissie opgericht onder de benaming: « Commissie voor ordening der diensten voor economisch-sociale documentatie en studiën, bestaande in het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg en in de parastatale instellingen die er onder ressorteren ».

4. *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.* — Bij M.B. van 30 November 1954 (Stbl. 3 December 1954, 8.252) wordt een Commissie opgericht belast met de studie van de reorganisatie van de diensten voor maatschappelijk hulpbetoon der parastatale instellingen, ressorterende onder het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.

5. *Lening door de regie van telegraaf en telefoon.* — Bij M.B. van 30 November 1954 (Stbl. 4 December 1954, 8.276) worden de uitgiftemodaliteiten van een door de regie van telegraaf en telefoon te sluiten lening, groot 800 miljoen frank, vastgesteld.

6. *Onderwijs.* — Bij K.B. van 17 Juni 1954 (Stbl. 6-7 December 1954, 8.213) worden examens ingericht in de afdeling voor lichamelijke opvoeding bij de middelbare normaalscholen.

7. *Landbouw.* — Het K.B. van 26 Juni 1954 (Stbl. 8 December 1954, 8.337) stelt de wijze van verdeling vast van een krediet, om het fokken van varkens aan te moedigen.

8. *Koloniale-sociale vorming.* — Krachtens K.B. van 13 Augustus 1954 (Stbl. 8 December 1954, 8.339) kan de Minister van Koloniën, mits bepaalde voorwaarden, studieleningen zonder intrest toekennen aan de leerlingen van de erkende zittingen voor koloniale-sociale vorming.

9. *Financiën.* — *Lening.* — Bij K.B. van 13 December 1954 (Stbl. 13 en 14 December 1954, 8.455) wordt de Minister van Financiën ertoe gemachtigd in de Verenigde Staten van Amerika onder bepaalde voorwaarden één of meer leningen aan te gaan voor een totaal nominaal kapitaal van 50 miljoen dollar.

10. *Volksgezondheid.* — Bij K.B. van 13 October 1954 (Stbl. 13-14 December 1954, 8.460) wordt bij het Ministerie van volksgezondheid en van het gezin een raad voor de hospitalisatie in Zwitserland opgericht. Deze raad heeft een adviserende taak.

11. *Landbouw.* — Het M.B. van 1 December 1954

(Stbl. 15 December 1954, 8.474) stelt het bedrag der premïën vast toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen.

12. *Internationale verenigingen met wetenschappelijk doel.* — De wet van 6 December 1954 (Stbl. 16 December 1954, 8.488) wijzigt de wet van 25 October 1919 tot verlening van rechtspersoonlijkheid aan de internationale verenigingen met wetenschappelijk doel.

13. *Onderwijs.* — Bij K.B. van 8 November 1954 (Stbl. 16 December 1954, 8.491) wordt bij het Ministerie van Koloniën een Hoge Raad voor het onderwijs opgericht.

14. *Landbouw.* — Bij K.B. van 13 December 1954 (Stbl. 16 December 1954, 8.493) wordt de datum van inwerkingtreding der wet van 1 Juli 1954 op de riviervisserij vastgesteld op 1 Januari 1955.

15. *Landbouw.* — *Provinciale visserijcommissies.* — Het K.B. van 13 December 1954 (Stbl. 16 December 1954, 8.494) bepaalt de werking en de taak van de provinciale visserijcommissies en van het centraal comité van het visserijfonds.

16. *Landbouw.* — *Visserijfonds.* — Het M.B. van 13 December 1954 (Stbl. 16 December 1954, 8.496) richt de boekhouding in van het visserijfonds.

17. *Landbouw.* — *Riviervisserij.* — Bij K.B. van 13 December 1954 (Stbl. 16 December 1954, 8.499) worden de bepalingen vastgesteld betreffende de uitvoering van de wet van 1 Juli 1954 op de riviervisserij. Bijzondere bepalingen worden voorzien betreffende het vissen met vergunning, het visverlof en de rivierpolitie.

18. *Belgisch Instituut voor Normalisatie.* — Het K.B. van 29 November 1954 (Stbl. 16 December 1954, 8.509) bekrachtigt de normen, uitgewerkt door het Belgisch Instituut voor Normalisatie.

19. *Diensten van de Eerste Minister.* — Het K.B. van 9 December 1954 (Stbl. 17 December 1954, 8.524) wijzigt de personeelskaders van de diensten van de eerste minister.

20. *Gerechtelijke officieren en agenten bij de parketten.* — Het K.B. van 6 December 1954 (Stbl. 22 December 1954, 8.635) wijzigt het K.B. van 7 Mei 1921 houdende inrichting van de gerechtelijke politie bij de parketten, het K.B. van 3 April 1929 houdende inrichting van de Openbare Veiligheid en het K.B. van 29 Maart 1951 tot vaststelling van het organiek kader en van de wedden der gerechtelijke officieren en agenten bij de parketten.

21. *Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen en Woonvertrekken.* — Bij K.B. van 22 November 1954 (Stbl. 22 December 1954, 8.638) wordt het K.B. van 17 Maart 1954 ingetrokken, bij welk besluit, voor de toepassing van de wet van 11 October 1919, houdende instelling van een nationale maatschappij voor goedkope woningen en woonvertrekken, de begrippen «goedkope woning» of «goedkoop woonvertrek» en «minvermogenend persoon» bepaald werden.

22. *Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen en Woonvertrekken.* — Bij K.B. van 20 December 1954 (Stbl. 22 December 1954, 8.639) worden de huurprijzen der woningen die aan de door de nationale maatschappij voor goedkope woningen en woonvertrekken erkende bouwverenigingen of aan de nationale maatschappij zelf toebehoren, vastgesteld.

23. *Landsverdediging.* — Bij K.B. van 16 December 1954 (Stbl. 23 December 1954, 8.691) wordt voor het jaar 1954 de maximum getalsterkte van de door de

landmacht aan te werven officieren van het aanvullingskader vastgesteld.

23. *Landsverdediging.* — Bij K.B. van 16 December 1954 (Stbl. 23 December 1954, 8.691) wordt voor het jaar 1954 de maximum getalsterkte van de door de landmacht aan te werven officieren van het aanvullingskader vastgesteld.

24. *Nijverheid.* — *Jaarlijkse statistieken.* — Het K.B. van 1 December 1954 (Stbl. 24 December 1954, 8.707) vult het K.B. van 24 Mei 1954 aan houdende coördinatie en wijziging der besluiten betreffende de jaarlijkse statistieken der voortbrenging in de nijverheid.

25. *Verplegers- en verpleegstersstudiën.* — Het K.B. van 6 December 1954 (Stbl. 26-27-28 December 1954, 8.786) wijzigt het Regentsbesluit van 11 Juli 1945, houdende wederinrichting van verplegers- en verpleegstersstudiën en -examens en houdende instelling van het diploma van vroedvrouw-sociaal hygiëniste.

26. *Volksgezondheid.* — *Begroting.* — De wet van 15 December 1954 (Stbl. 29 December 1954, 8.804) stelt de begroting vast van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin voor het dienstjaar 1954.

27. *Landbouw.* — Bij M.B. van 21 December 1954 (Stbl. 29 December 1954, 8.823) wordt de telling van de Winterbezaaiingen en van het vee op 1 Januari 1955 voorgeschreven.

28. *Kamperen.* — Het K.B. van 23 December 1954 (Stbl. 29 December 1954, 8.827) schrijft maatregelen voor betreffende het kamperen. Overtredingen op deze verordening worden met politiestrafen beteugeld.

29. *Landsverdediging.* — De wet van 27 December 1954 (Stbl. 30 December 1954, 8.836) stelt het contingent van het leger en de getalsterkte der territoriale wacht voor luchtafweer voor het jaar 1955 vast.

30. *Financiën.* — De wet van 28 December 1954 (Stbl. 30 December 1954, 8.837) stelt de Rijksmiddelenbegroting voor het dienstjaar 1955 vast.

31. *Onderwijs.* — Bij M.B. van 10 December 1954 (Stbl. 31 December 1954, 8.904) worden gemeentelijke en arrondissementsschiffingscommissies opgericht met het oog op de toekenning van beurzen voor secundaire studiën.

II. ARBEIDSRECHT EN MAATSCHAPPELIJK HULPBETOON

32. *Maatschappelijke Zekerheid.* — *Bijdragen.* — Bij K.B. van 27 November 1954 (Stbl. 6-7 December 1954, 8.306) worden de modaliteiten vastgesteld voor de verdeling van de opbrengst der bijdragen van maatschappelijke zekerheid, verschuldigd door de door beroepsziekten getroffen, die, krachtens de wetgeving op de schadeloosstelling inzake beroepsziekten, recht hebben op vergoeding.

33. *Jaarlijks verlof der loontrekkende arbeiders.* — Het K.B. van 6 December 1954 (Stbl. 12 December 1954, 8.428) wijzigt het Regentsbesluit van 19 Juli 1949 betreffende het jaarlijks verlof der loontrekkende arbeiders.

34. *Arbeid en Sociale Voorzorg.* — *Toekenning van toelagen aan centra tot ondersteuning van gebreken, verminkten, enz.* — Het K.B. van 6 December 1954 (Stbl. 12 December 1954, 8.430) regelt de toekenning van toelagen aan de centra tot ondersteuning door de arbeid van onvolwaardigen, invaliden, gebreken, verminkten, blinden, doven en stommen alsmede

aan de werken en instellingen die aan deze personen thuiswerk verschaffen.

35. *Verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.* — Bij het K.B. van 14 December 1954 (Stbl. 17 December 1954, 8.525) worden de artikelen 1 tot 59 van het Regentsbesluit van 21 Maart 1945 betreffende de organisatie van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit, welk K.B. door verschillende besluiten achtereenvolgens werd gewijzigd, door andere bepalingen vervangen.

Het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit ingesteld bij art. 6 van het wetsbesluit van 28 December 1944 wordt volledig heringericht.

Dit K.B. omvat 131 artikelen.

36. *Aanvullend ouderdomspensioen.* — Het K.B. van 14 December 1954 (Stbl. 22 December 1954, 8.633) wijzigd het K.B. van 30 Juni 1954 tot toekenning aan zekere categorieën van gerechtigden op een aanvullend oudersoms- of overlevingspensioen, van een aanvullende rente bestemd om de ontoereikendheid van de verworven rente aan te vullen.

37. *Hulp- en verzorgingskas voor zeevarenden onder Belgische vlag.* — Het K.B. van 30 November 1954 (Stbl. 25 December 1954, 8.724) wijzigd de statuten van de hulp- en verzorgingskas voor zeevarenden onder Belgische vlag.

38. *Hulp- en verzorgingskas voor zeevarenden onder Belgische vlag.* — Het K.B. van 14 December 1954 (Stbl. 25 December 1954, 8.735) wijzigd het K.B. van 24 October 1936 houdende wijziging en samenordering van de statuten van de hulp- en verzorgingskas voor zeevarenden onder Belgische vlag.

39. *Nationaal paritair comité van bedienden.* — *Vaststelling van de model huishoudelijke reglementen voor de ondernemingsraden.* — Bij K.B. van 14 December 1954 (Stbl. 26-27-28 December 1954, 8.767) wordt bindend gemaakt de beslissing van 21 Januari 1954 van het nationaal paritair comité van bedienden tot vaststelling van de model huishoudelijke reglementen voor de ondernemingsraden, toepasselijk in al de verzekeringsagentschappen, banken, scheepvaartbureaus voor buitenlandse handel en grootwarenhuizen.

40. *Verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit.* — Het K.B. van 24 December 1954 (Stbl. 30 December 1954, 8.851) bepaalt de uitvoeringsmaatregelen van de artikelen 27, 50 en 54 van het Regentsbesluit van 21 Maart 1945 betreffende de organisatie van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit, gewijzigd bij K.B. van 14 December 1954.

41. *Ziekte- en invaliditeitsverzekering.* — Het M.B. van 25 December 1954 (Stbl. 30 December 1954, 8.853) stelt het huishoudelijk reglement vast van de Hoge Raad voor geneeskundig toezicht op de ziekte- en invaliditeitsverzekering alsmede het statuut van de geneesheren-controleurs en van de geneesheren-adviseurs.

42. *Verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit.* — Het M.B. van 28 December 1954 (Stbl. 30 December 1954, 8.816) stelt de uitvoeringsmaatregelen vast van het Regentsbesluit van 21 Maart 1954 betreffende de organisatie van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit, gewijzigd bij de K. Besluiten van 31 December 1952 en 14 December 1954.

43. *Fondsen voor bestaanszekerheid.* — De wet van 28 December 1954 (Stbl. 31 December 1954, 8.892) wijzigd de wet van 28 Juli 1953 betreffende de fondsen voor bestaanszekerheid.

III. HET FISCAAL RECHT

44. *Invoerrechten.* — Bij K.B. van 28 December 1954 (Stbl. 31 December 1954, 8.895) wordt voor het tijdvak, gaande van 1 Januari tot en met 31 December 1954, voor bepaalde goederen het tarief van het invoerrecht bepaald.

H. Boonen.

TAALKUNDIGE KRONIJK

HETWELK

*Onze taal heeft lang als een stuk
brake land gelegen, nu moeten we erop
met de spade en ze steek voor steek om-
deiven.*
C. Gezelle (1)

Onwelluidend, verouderd maar nog geduld.

Hoewel «hetwelk» in geen goed blaadje staat bij ernstige taalgebruikers, mogen we het woord niet klakkeloos uit de taal weren. Hetwelk is de onzijdige vorm van dewelke.

Opgelet! Geen 2 × dat

Hetwelk bezigen we nog om in de schrijftaal tweemaal «dat» te vermijden.

Het kind, hetwelk dat werk gemaakt heeft, geeft blijken van veel gezond verstand (niet: het kind, dat dat werk...) (2).

Hetwelk,

ruimt de plaats voor een betrekkelijk voornaamwoordelijk bijwoord.

Hetwelk is geen stoplap en het gebruik er van kunnen we niet ver uitbreiden. Het woord wordt vaak foutief gebruikt. Peeters vermeldt belangwekkende voorbeelden:

Een oord, aan hetwelk een plechtige belofte haar bond (Algem. Nederl.). Een oord, *waaraan...*

Ineens kreeg hij zijn «smijtnes», met hetwelk wij zeer behendig waren in 't lijf. (Algem. Nederl.) Op eens kreeg hij hun werpmes, *waarmede* zij zeer behendig zijn, in het lijf (3).

Van Gertel, de verdediger van het A. B., wijst eveneens op deze fout: Een kind aan hetwelk ze zich erg gehecht had (A B), [lees:] *waaraan* (4).

Een sacrament, door hetwelk de ziel wordt gereinigd. Gebruik liever: Een sacrament *waardoor* (5).

Tot besluit.

Gebruik bij voorkeur een betrekkelijk voornaamwoordelijk bijwoord. Vergeet, waar het mogelijk is, het deftige en verouderde *hetwelk*.

Uw schrijftaal zal hierdoor aan klank en kernachtigheid winnen. Deze twee hoedanigheden vormen de voedingsbodem van ons huidige Nederlands, uw moedertaal, die uw eerbied waardig is.

(1) Caesar Gezelle: *Voor onze misprezen moedertaal*, L. J. Veen, 1923, 4^e, 167 blz. — Cf. blz. 123.

(2) E. Allegaert en H. Abeele: *Nederlands(ch)e Spraakkunst*. Tienen, 1907, 8^e, 278 blz. — Cf. blz. 179.

(3) C. Peeters: *Nederlands(ch)e Taalgids*. Woordenboek van Belgicismen (2de goedk. uitg.) Antwerpen «De Sikkels», 1934, f^o, 662 blz. — Cf. blz. 114, kol. 2).

(4) Drs P. Van Gertel: *A.B.N.-Gids*. Antwerpen, «De Sikkels», 1949, 8^e, 214 blz. — Cf. blz. 40, kol. 2.

(5) P. Ed. Fraussen, o.f.m. *Beknopte Nederlandse Spraakleer* (16de dr.). Mechelen, Sint Franciscus Drukkerij, 4^e, 168 blz. — Cf. blz. 47. Zie ook: «*Het Leger -e De Natie*», 15 Nov. 1954, Nr 11; blz. 26-27.

Albert Blontrock.